

**ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ**

**Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον τραπεζικό κλάδο
Η πτυχιακή εργασία της φοιτήτριας ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΦΑΧΑΝΤΙΔΟΥ
Α.Μ 024/15**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2019

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον τραπεζικό κλάδο
Η πτυχιακή εργασία της φοιτήτριας ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΦΑΧΑΝΤΙΔΟΥ
A.M 024/15

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2019

Περιεχόμενα

Περίληψη	1
Εισαγωγή	2
Κατάλογος Διαγραμμάτων	3
Κατάλογος Πινάκων.....	4
Συνομογραφίες	5
Κεφάλαιο 1: Οικονομική κρίση	6
1.1 Ορισμός οικονομικής κρίσης.....	6
1.2 Είδη οικονομικής κρίσης.....	6
1.2.1 Νομισματική κρίση (<i>currency crisis</i>)	6
1.2.2 Κερδοσκοπική κρίση (<i>sudden stops crisis</i>).....	7
1.2.3 Κρίση Χρέους (<i>debt crisis</i>)	7
1.2.4 Τραπεζικές κρίσεις (<i>Bank crisis</i>)	8
1.3 Τα χαρακτηριστικά των οικονομικών κρίσεων	8
1.4 Ο κύκλος ζωής της οικονομικής κρίσης	10
Κεφάλαιο 2: Ιστορική αναδρομή βασικών οικονομικών κρίσεων	12
2.1 Η πετρελαϊκή κρίση του 1973	12
2.2 Η χρηματοπιστωτική κρίση της Λατινικής Αμερικής	13
2.3 Μαύρη Δευτέρα 1987	14
2.4 Η διεθνής οικονομική κρίση του 1929.....	15
2.5 Η υποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της Ιαπωνίας	17
2.6 Η Ασιατική κρίση (1997)	17
2.7 Η διεθνής κρίση του 2008	18
Κεφάλαιο 3: Η Ελληνική οικονομική κρίση	20
3.1 Η πολιτική που εφάρμοσε η Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπιση της κρίσης του 2008.....	20
3.2 Από την κρίση της Ευρωζώνης στην Ελληνική οικονομική κρίση	21
3.3 Τα αίτια της οικονομικής κρίσης.....	22
3.4 Η μακροοικονομική ανάλυση της Ελληνικής οικονομικής κρίσης του 2008 ...	23
3.4.1 Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της Ελλάδας.....	24
3.4.2 Το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας.....	25
3.4.3 Το δημόσιο χρέος της Ελλάδας	26
3.4.4 Η ανεργία στην Ελλάδα	27
Κεφάλαιο 4: Τα μέτρα στήριξης που έλαβε η Ελλάδα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης	28

4.1 Παράγοντες που οδήγησαν την Ελλάδα στην ζήτηση οικονομικής ενίσχυσης	28
4.2 Από την αίτηση της οικονομικής ενίσχυσης μέχρι την υπογραφή του πρώτου μνημονίου.....	29
4.3 Από το πρώτο μνημόνιο στην υπογραφή του δεύτερου μνημονίου	33
4.4 Από το δεύτερο μνημόνιο στην υπογραφή του τρίτου μνημονίου	36
Κεφάλαιο 5: Το τραπεζικό σύστημα.....	39
5.1 Η σημασία του τραπεζικού συστήματος.....	39
5.2 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	40
5.3 Η τράπεζα της Ελλάδος.....	41
5.4 Η δομή του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος.....	43
5.5 Τα είδη των τραπεζών.....	45
5.6 Η εξέλιξη των 4 μεγάλων Ελληνικών τραπεζών	45
5.6.1 Εθνική τράπεζα.....	45
5.6.2 Τράπεζα Alpha bank	46
5.6.3 Τράπεζα Πειραιώς.....	46
5.6.4 Τράπεζα Euro bank.....	47
Κεφάλαιο 6: Η τραπεζική εποπτεία και το πλαίσιο της Βασιλείας	49
6.1 Το πλαίσιο της Βασιλείας.....	49
6.2 Το έργο της Βασιλείας	50
6.3 Βασιλεία I: Το πρώτο σύμφωνο της επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών.....	51
6.3.1 Οι αδυναμίες του πρώτου συμφώνου της Βασιλείας.....	52
6.4 Το σύμφωνο της Βασιλείας II: Το νέο κεφαλαιακό πλαίσιο.....	53
6.4.1 Οι αδυναμίες του δεύτερου συμφώνου της Βασιλείας.....	53
6.5 Το πλαίσιο της Βασιλείας 3: Η απάντηση στην οικονομική κρίση του 2008... ..	54
6.5.1 Οι αδυναμίες του τρίτου συμφώνου της Βασιλείας III.....	56
Κεφάλαιο 7: Η επιρροή της οικονομικής κρίσης στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα	57
7.1 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον διεθνή τραπεζικό κλάδο	57
7.2 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον Ελληνικό τραπεζικό κλάδο	58
7.3 Τα μέτρα που εφάρμοσαν οι Ελληνικές τράπεζες για να αντιμετωπίσουν την κρίση	58
7.4 Ανάλυση των βασικών τραπεζικών μεγεθών κατά την διάρκεια της κρίσης... ..	59
7.4.1 Η εξέλιξη των τραπεζικών καταθέσεων στις Ελληνικές τράπεζες	59
7.4.2 Η εξέλιξη των δανείων στις Ελληνικές τράπεζες.....	60
7.4.3 Η πορεία των τραπεζικών κεφαλαίων	64
7.4.4 Η πορεία των καθαρών κερδών των τραπεζών.....	64

7.5 Ανάλυση βασικών χρηματοοικονομικών δεικτών των 4 μεγάλων Ελληνικών τραπεζικών	65
7.5.1 Δείκτης απόδοσης στοιχείων ενεργητικού.....	65
7.5.2 Δείκτης απόδοσης Ιδίων κεφαλαίων	66
7.5.3 Δείκτης ρευστότητας	67
7.5.4 Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας.....	68
7.5.5 Δείκτης καθαρά κέρδη/(χορηγήσεις + καταθέσεις)	69
7.6 Η ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών.....	69
7.6.1 Πρώτη Ανακεφαλαιοποίηση.....	70
7.6.2 Δεύτερη ανακεφαλαιοποίηση	70
7.6.3 Τρίτη ανακεφαλαιοποίηση	70
7.7 Η πιστοληπτική ικανότητα των τραπεζών	71
7.8 Προοπτικές –προτάσεις για τον τραπεζικό κλάδο	72
Συμπεράσματα	73
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	75

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αφορά τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον τραπεζικό κλάδο. Η εργασία χωρίζεται σε 7 μέρη. Στο πρώτο μέρος αναλύεται σε βάθος η οικονομική κρίση. Στο δεύτερο μέρος αναλύονται οι βασικές οικονομικές κρίσεις. Στο τρίτο μέρος γίνεται αναφορά στην Ελληνική οικονομική κρίση. Στο τέταρτο μέρος αναφέρονται τα μέτρα που έλαβε η Ελλάδα για να αντιμετωπίσει την κρίση. Στο πέμπτο μέρος παρουσιάζεται το τραπεζικό σύστημα. Στο έκτο μέρος αναφέρεται η τραπεζική εποπτεία και το πλαίσιο της Βασιλείας. Τέλος στο έβδομο μέρος αναλύεται πως το τραπεζικό σύστημα επηρεάστηκε από την οικονομική κρίση.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

- Οικονομική κρίση
- Μνημόνια
- Βασιλεία I,II,III
- Τραπεζική εποπτεία
- Τραπεζικός κλάδος
- Α.Ε.Π
- Δημόσιο χρέος
- Μη εξυπηρετούμενα δάνεια
- Δ.Ν.Τ
- Ε.Ε
- ESM

Εισαγωγή

Η οικονομική κρίση που έχει πλήξει την χώρα μας τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει την καθημερινότητα μας προκαλώντας την συνεχή υποβάθμιση της χώρας μας. Αυτό το φαινόμενο εμφανίστηκε αρχικά στην Αμερική με την κατάρρευση της τράπεζας Lehman Brothers. Ύστερα λόγω της παγκοσμιοποίησης και της σύνδεσης των οικονομιών μεταξύ τους επηρέασε και την Ελλάδα η κρίση αυτή.

Επίσης σημαντικό πλήγμα δέχτηκε το χρηματοοικονομικό σύστημα τόσο το διεθνές όσο και το εγχώριο. Στόχος είναι να αποκατασταθεί η σταθερότητα του αλλά και η εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτό. Η συγκεκριμένη εργασία έχει ως σκοπό να αναλύσει την οικονομική κρίση. Να προσδιορίσει τα είδη, τα χαρακτηριστικά αλλά και τον κύκλο ζωής που έχει μια κρίση.

Επίσης είναι σημαντικό να γνωρίζει κανείς προηγούμενες κρίσεις ώστε να προβλέψει και να μπορεί να αντιμετωπίσει νέες. Η Ελληνική οικονομική κρίση είχε αρκετές αιτίες οι οποίες επηρέασαν πολλά μακροοικονομικά μεγέθη όπως το Α.Ε.Π, το δημοσιονομικό έλλειμα, το δημόσιο χρέος και την ανεργία. Η Ελλάδα για να αντιμετωπίσει την κρίση υπέγραψε 3 προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης. Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί βασικό πυλώνα της οικονομίας.

Είναι πολύ σημαντικό να τηρείται και να αναθεωρείται η τραπεζική εποπτεία ή αλλιώς το πλαίσιο της Βασιλείας. Τέλος μέσω της συνεχής ανάλυσης σε βασικά τραπεζικά μεγέθη όπως οι καταθέσεις, τα δάνεια, το κεφάλαιο και οι χρηματοοικονομικοί δείκτες υπάρχει η δυνατότητα πρόβλεψης και εφαρμογής μέτρων ώστε να περιοριστούν οι ζημιές και ο κλονισμός εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα.

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: ΑΕΠ Ελλάδος	24
Διάγραμμα 2: Δημοσιονομικό έλλειμμα	25
Διάγραμμα 3: Δημόσιο χρέος	26
Διάγραμμα 4: Δημόσιο χρέος σε δισ. εκ €	27
Διάγραμμα 5: Ανεργία.....	27
Διάγραμμα 6: Η εξέλιξη των τραπεζικών καταθέσεων στις Ελληνικές τράπεζες.....	59
Διάγραμμα 7: Κατηγορίες δανείων στις Ελληνικές τράπεζες	61
Διάγραμμα 8: Σύνολο δανείων στις Ελληνικές τράπεζες.....	61
Διάγραμμα 9: Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	62
Διάγραμμα 10: Μη εξυπηρετούμενα δάνεια %	63
Διάγραμμα 11: Τραπεζικά κεφάλαια.....	64
Διάγραμμα 12: Καθαρά κέρδη Ελληνικών τραπεζών.....	64
Διάγραμμα 13: Δείκτης απόδοσης ενεργητικού	65
Διάγραμμα 14: Δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων	66
Διάγραμμα 15: Δείκτης ρευστότητας.....	67
Διάγραμμα 16: Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας.....	68
Διάγραμμα 17: Δείκτης καθαρών κερδών / (χορηγήσεις + καταθέσεις).....	69
Διάγραμμα 18: Η πιστοληπτική ικανότητα των Ελληνικών τραπεζών.....	71

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Πρώτο μνημόνιο.....	32
Πίνακας 2: Δεύτερο μνημόνιο	33
Πίνακας 3: Δεύτερο μνημόνιο ανάλυση δόσεων	35
Πίνακας 4: Τρίτο μνημόνιο.....	37
Πίνακας 5:Τραπεζικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	43
Πίνακας 6: Τραπεζικά ιδρύματα με έδρα χώρα μέλος της Ε.Ε.	44
Πίνακας 7: Τραπεζικά ιδρύματα με έδρα χώρα εκτός Ε.Ε.	44

Συντομογραφίες

- A.E.Π: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.
- Δ.Ε.Κ.Ο: Δημόσιες Επιχειρήσεις Και Οργανισμοί.
- Δ.Ι.Α.Σ: Ιδιωτικό σύστημα πολυμερούς συμφητισμού πληρωμών μικρής αξίας.
- Δ.Ν.Τ: Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.
- Ε.Ε: Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Ε.Κ.Τ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.
- Ε.Λ.Σ.Τ.Α.Τ: Ελληνική Στατιστική Αρχή.
- Ο.Ν.Ε: Οικονομική και Νομισματική Ένωση.
- Φ.Π.Α: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας.
- D.J.L.A: Dow Jones Industrial Average.
- C.D.O.S: Εγγυημένες Υποχρεώσεις Χρέους.
- C.D.S.S: Σύμβαση ανταλλαγής κινδύνου απαίτησης.
- E.Y.R.O.S.T.A.T: Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή.
- E.C.O.F.I.N: Συμβούλιο των υπουργών οικονομίας και οικονομικών.
- E.S.R.B: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κινδύνου.
- E.S.F: Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας.
- E.S.M: Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας.
- F.E.D: Ομοσπονδιακή Τράπεζα των Ηνωμένων Πολιτειών Της Αμερικής.
- P.S.I: Ιδιωτικός Τομέας Αναδιάρθρωσης.

Κεφάλαιο 1: Οικονομική κρίση

1.1 Ορισμός οικονομικής κρίσης

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή επιτροπή η οικονομία περιέχει δύο φάσεις μια της ανάπτυξης και μια της κρίσης. Η οικονομική κρίση αποτελεί μια αρνητική διακύμανση όπου όλες οι οικονομικές δραστηριότητες περιορίζονται. [1]

1.2 Είδη οικονομικής κρίσης

Σύμφωνα με τον Reinhart και τον Rogoff υπάρχουν δύο κατηγορίες οικονομικών κρίσεων. Πρώτον αυτές που ταξινομούνται με αυστηρούς ποσοτικούς ορισμούς. Δεύτερον αυτές που βασίζονται κυρίως στην ποσοτική και κριτική ανάλυση.

Η πρώτη κατηγορία περιέχει την νομισματική κρίση (*currency crises*) και την κερδοσκοπική κρίση ή φούσκα (*sudden stop crises or capital account crises*). Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει την κρίση χρέους (*debt crises*) και την τραπεζική κρίση (*banking crises*).

1.2.1 Νομισματική κρίση (*currency crisis*)

Οι νομισματικές κρίσεις είναι πιο ξεκάθαρες από τις υπόλοιπες μορφές κρίσεων που υπάρχουν. (Χρέους, Κερδοσκοπική και τραπεζική). Πιο αναλυτικά η νομισματική κρίση προσπαθεί να εξηγήσει την νομισματική ισορροπία και τονίζει πως οι οικονομικές μεταβλητές αποτελούν έναυσμα της οικονομικής κρίσης. Με την βοήθεια τριών μοντέλων έγινε πιο κατανοητή η νομισματική κρίση.

Η πρώτη γενιά μοντέλων τοποθετήθηκε χρονικά μετά την εποχή της κατάρρευσης του χρυσού. Τα μοντέλα αυτά ονομάστηκαν *kfc*. Σκοπός τους ήταν να δείξουν πως μια υποθετική απειλή σε κάποιο σταθερό νόμισμα μπορεί να προκύψει από την ορθολογική συμπεριφορά των επενδυτών. Οι οποίοι προβλέπουν ότι η κυβέρνηση δημιουργεί υπερβολικά ελλείμματα που χρηματοδοτούνται με πιστώσεις της κεντρικής τράπεζας.

Οι επενδυτές κρατούν τα νομίσματα τους όσο χρονικό διάστημα θεωρούν ότι το επιτόκιο θα παραμένει σταθερό. Όταν αναμένουν πτώση προβαίνουν στην πώληση του. Όμως οι τράπεζες έχουν ως συνέπεια την συνεχή μείωση των ρευστών περιουσιακών τους στοιχείων. Τέλος υποτιμάται το νόμισμα και δημιουργείται νομισματική κρίση.

Η δεύτερη γενιά μοντέλων προσπάθησε να δείξει την σημαντικότητα των διαφόρων ισορροπιών. Αυτά τα μοντέλα ως σκοπό είχαν να δείξουν κατά πόσο είναι σε θέση μια κυβέρνηση να διορθώσει το επιτόκιο συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Η Τρίτη γενιά μοντέλων προσπάθησε να τονίσει πως μια ταχεία αλλοίωση των ισολογισμών με διακυμάνσεις σε περιουσιακά στοιχεία είναι σε θέση να οδηγήσει σε νομισματική κρίση. Επιπλέον η Τρίτη γενιά μοντέλων εξήγησε τον ρόλο που διαδραματίζουν οι τράπεζες και την εγωιστική φύση που έχει η κρίση. Ο υπερδανεισμός από τις τράπεζες μπορεί να οδηγήσει σε νομισματική κρίση η οποία να προκαλέσει πανικό και ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων.

1.2.2 Κερδοσκοπική κρίση (sudden stops crisis)

Η κερδοσκοπική κρίση παρουσιάζεται όταν γίνεται μια απότομη διακοπή εισροής ιδιωτικών κεφαλαίων σε μια οικονομία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αντιστροφή μεγάλων ελλειμμάτων ισοζυγίων σε μικρά ελλείμματα ή πλεονάσματα.

Στην κερδοσκοπική κρίση τα μοντέλα έχουν ως στόχο την συσχέτιση της προσφοράς της εξωτερικής χρηματοοικονομικής. Τα μοντέλα αυτά εστιάζονται στις διακυμάνσεις των ισολογισμών. Δίνουν μεγάλη έμφαση στους εξωτερικούς παράγοντες (όπως τα διεθνή επιτόκια) οι οποίοι προκαλούν ροές κεφαλαίων.

Στην ουσία τα μοντέλα είναι σε θέση να υπολογίσουν τις αντιστροφές διαφόρων λογαριασμών και να παρατηρούν τα πραγματικό επιτόκιο συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Διάφορες μεταβολές όπως νέες τιμές, το διεθνές επιτόκιο, η παραγωγικότητα, το κεφάλαιο κίνησης, ο δανεισμός σε συνδυασμό με την αξία των περιουσιακών στοιχείων αποτελούν παράγοντες δημιουργίας κερδοσκοπικής φούσκας. Τέλος κερδοσκοπικές κρίσεις εμφανίζονται κυρίως σε χώρες με χαμηλό τομέα εμπορίου και υψηλές συναλλαγματικές υποχρεώσεις.

1.2.3 Κρίση Χρέους (debt crisis)

Η κρίση χρέους είναι μια κατάσταση στην οποία μια χώρα δεν είναι σε θέση να πληρώσει τα χρέη της κυβέρνησης. Η χώρα τότε εισέρχεται σε περίοδο κρίσης χρέους διότι τα φορολογικά της έσοδα είναι λιγότερα από τις δαπάνες της για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Σκοπός των μοντέλων που έχουν δημιουργηθεί για την κρίση χρέους είναι σε θέση να εξηγήσουν την ανικανότητα ή την μη προθυμία αποπληρωμής των χρεών. Υπάρχουν δύο ειδών μοντέλα το διαχρονικό και το μοντέλο της κύρωσης.

Στο διαχρονικό μια χώρα με βάση το κόστος ευκαιρίας είναι σε θέση να προεπιλέξει πότε θα έχει την δυνατότητα ή όχι χαμηλού δανεισμού. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί το εμπόριο το οποίο όταν διεξάγεται με θετικούς όρους συμβάλει στον χαμηλό δανεισμό. Ενώ το μοντέλο κύρωσης τονίζει ότι όταν το εμπόριο δεν διεξάγεται με θετικούς όρους τότε το κόστος αποκοπής είναι αρκετά υψηλό.

Στην ουσία τα μοντέλα προσπαθούν να εξηγήσουν πως σε ένα διαρκές οικονομικό σοκ οι χώρες προσπαθούν να βελτιώσουν την κατανάλωση τους με βάση την δυνατότητα δανειοδότησης τους σε περιόδους κρίσης χρέους.

1.2.4 Τραπεζικές κρίσεις (*Bank crisis*)

Ο όρος της τραπεζικής κρίσης αναφέρεται σε περιπτώσεις τραπεζικών συστημάτων όπου γίνονται μαζικές αναλήψεις καταθέσεων με αποτέλεσμα πτωχεύσεων των τραπεζικών ιδρυμάτων και παρέμβασης των αρχών.

Οι τραπεζικές κρίσεις είναι οι πιο κατανοητές μορφές κρίσης στην οικονομία. Οι τράπεζες εξαρτώνται από τις καταθέσεις των πελατών τους. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν πολλές φορές επηρεάζουν ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα.

Οι τράπεζες ασχολούνται καθημερινά με συναλλαγές και δημιουργία ρευστού. Συχνά οι επενδυτές όταν πραγματοποιούν μαζικές αναλήψεις λόγω φόβου οδηγούν τις τράπεζες σε τραπεζικές κρίσεις. Έχουν δημιουργηθεί αρκετοί μηχανισμοί που στόχο έχουν την αναγνώριση των αδυναμιών στις τράπεζες και στόχος τους είναι ο περιορισμός τους για να μην υπάρξουν ενάρξεις κρίσεων. [2,3]

1.3 Τα χαρακτηριστικά των οικονομικών κρίσεων

1. Οι χρηματοοικονομικές κρίσεις είναι από την φύση τους επαναλαμβανόμενα φαινόμενα.
2. Όλες οι κρίσεις έχουν τα ίδια στοιχεία. Αναπτύσσουν μια δυσπιστία στο οικονομικό σύστημα. Προκαλούνται διαρροές και μεταδόσεις των προβλημάτων των τραπεζών. Υπάρχουν διάφορα δίκτυα αντίδρασης ανάμεσα στα διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

3. Μια κρίση αρχικά είναι χρηματοοικονομικού χαρακτήρα και μετά ενσωματώνετε στην πραγματική οικονομία.
4. Οι κρίσεις κυρίως δημιουργούνται επειδή η αγορά θεωρεί ότι η πληροφορία αντικατοπτρίζει την τιμή. Π.χ. τα περιουσιακά στοιχεία δεν απεικονίζονται με την σωστή τιμή.
5. Οι κρίσεις δημιουργούνται με βάση 2 γεγονότα. Αρχικά στην φάση της εφορίας υπάρχουν κίνητρα τα οποία ανεβάζουν τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων. Στην δεύτερη φάση της ψευδαίσθησης οι επενδυτές κατανοούν την πλασματική αύξηση των περιουσιακών στοιχείων. Τα οποία οδηγούν στις πωλήσεις των περιουσιακών στοιχείων και την δραματική μείωση των τιμών.
6. Οι πολιτικές των κυβερνήσεων αποτελούν μέσο έναρξης κρίσης. Όπως στην Αμερική όπου υπήρξαν νόμοι οι οποίοι ευνόησαν τα στεγαστικά δάνεια. Τα οποία ήταν υψηλού κινδύνου.
7. Η κρίση όταν χτυπά μια χώρα δεν επηρεάζει μόνο αυτή αλλά και άλλες χώρες. Η κρίση του 2008 στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής επηρέασε και την Ελλάδα. Αυτό οφείλεται στην εμπορική σύνδεση που έχουν οι χώρες μεταξύ τους.
8. Παρόλο που οι κρίσεις θεωρούνται τυχαία φαινόμενα. Πάντα θα απασχολούν τις οικονομίες των χωρών με κάποιο τρόπο στο μέλλον. Μετά την θέσπιση νόμων και κανονισμών μειώνονται οι δυνάμεις παλαιών κρίσεων αλλά δημιουργούνται νέες. Δηλαδή δεν υπάρχει μηχανισμός που να προστατεύει τις οικονομίες από την κρίση.
9. Σύμφωνα με τον Gordon και τον Ordonez όλες οι κρίσεις φαίνονται διαφορετικές αλλά στην βάση τους έχουν να αντιμετωπίσουν τις τραπεζικές ροές.
10. Είναι δύσκολος ο προσδιορισμός του κόστους της κρίσης. Διότι αλλάζει συνεχώς την εκτίμηση του κόστους. [4]

1.4 Ο κύκλος ζωής της οικονομικής κρίσης

1. Στάδιο διαμόρφωσης της κατάστασης ή πρόδρομων συμπτωμάτων (prodromal crisis stage).
2. Στάδιο εκδήλωσης –κορύφωσης της κρίσης (acute crisis stage).
3. Στάδιο επιπτώσεων (chronic crisis stage).
4. Στάδιο επίλυσης – ομαλοποίησης (crisis resolution stage).

Στο πρώτο στάδιο διαμόρφωσης της κατάστασης ή πρόδρομων συμπτωμάτων (prodromal crisis stage). Στο στάδιο αυτό κάποιες ενδείξεις ή καταστάσεις αρχίζουν να συμβαίνουν πριν την έναρξη της κρίσης. Το ίδιο συμβαίνει και στις επιχειρήσεις οι οποίες έρχονται αντιμέτωπες με διάφορα προβλήματα και ανησυχίες.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο υπήρχε ένας χρηματοοικονομικός θεσμός από το 1976 ο οποίος αποδείχθηκε μη εφικτός. Με αποτέλεσμα η τράπεζα Baring η οποία έβλεπε τα συμπτώματα ότι κάτι αρνητικό υπάρχει στον ορίζοντα δεν αντέδρασε. Αυτό έγινε διότι η προσπάθεια της τράπεζας ανατράπηκε από το εσωτερικό δομικό της σύστημα που επικρατούσε.

Στο οποίο μόνο ένας υπάλληλος είχε την δυνατότητα επίβλεψης του επενδυτικού εμπορίου. Έτσι η τράπεζα οδηγήθηκε στην διάσπαση του management και στην παράληψη του ελέγχου των εσωτερικών συστημάτων.

Στο δεύτερο στάδιο της εκδήλωσης- κορύφωσης της κρίσης (acute crisis stage). Σε αυτό το στάδιο πραγματοποιείται η κορύφωση της οικονομικής κρίσης. Διαρκεί όσο χρόνο και τα χαρακτηριστικά της εκδηλώνονται. Οικονομικά ιδρύματα και άλλοι παράγοντες προκαλούν διαταραχές στο σύστημα.

Για παράδειγμα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής υπήρξε μια προσπάθεια να ισορροπηθεί ο προϋπολογισμός της τράπεζας Federal διότι εμφανίστηκαν αρκετά προβλήματα τα οποία αγνοήθηκαν.

Είναι πολύ σημαντικό να αντιμετωπίζεται μια κρίση στο πρόδρομο στάδιο της γιατί είναι πιο εύκολος ο χειρισμός της στο στάδιο αυτό. Στο στάδιο της εκδήλωσης το management έχει την δυνατότητα μόνο να ελέγχει την ζημία που έχει προκληθεί. Επίσης οι οικονομικές απώλειες δεν μπορούν να επουλωθούν.

Στο τρίτο στάδιο των επιπτώσεων (chronic crisis stage). Στο στάδιο αυτό τα συμπτώματα της κρίσης έχουν γίνει προφανή. Στο σημείο αυτό πραγματοποιείται από κάποιες επιχειρήσεις ανάκαμψη. Ενώ άλλες οδηγούνται στην χρεοκοπία. Το

πρόβλημα όλων των κρίσεων ξεκινά από τον εσωτερικό του κάθε οργανισμού και της κάθε οικονομίας.

Στο τέταρτο και τελευταίο στάδιο της επίλυσης- ομαλοποίησης (crisis resolution stage). Αποτελεί την τελευταία φάση της κρίσης. Στην οποία το σύστημα μιας οικονομίας, μιας επιχείρησης προσπαθεί να επανέλθει στους κανονικούς ρυθμούς πριν από την κρίση.

Οι κρίσεις μπορούν να εντοπιστούν σε διάφορα στάδια. Πολλές φορές τα προβλήματα που εμφανίζονται παρερμηνεύονται. Τέλος πρέπει να αναφερθεί ότι κρίσεις οι οποίες δεν επιλύονται αποτελούν παράγοντα καταστροφής των οικονομιών και των επιχειρήσεων. [2,4]

Κεφάλαιο 2: Ιστορική αναδρομή βασικών οικονομικών κρίσεων

Κάθε οικονομία έχει τις περιόδους ανάπτυξης της αλλά και τις περιόδους ύφεσης της. Σε κάθε οικονομικό σύστημα υπήρξαν και δημιουργούνται χρηματοοικονομικές κρίσεις. Κανένα οικονομικό σύστημα δεν είναι τέλειο. Όλα τα συστήματα περιέχουν προβλήματα που οδηγούν σε κρίσεις.

Οι οικονομικές κρίσεις ξεκινούν από αρκετούς παράγοντες, όπως οι πόλεμοι, ο υπερβολικός δανεισμός, οι λάθος πολιτικές των κυβερνήσεων, η συσσώρευση δημόσιου χρέους, η υποτίμηση του νομίσματος. Στην ιστορία υπάρχουν αρκετές οικονομικές κρίσεις. Κάποιες από αυτές ήταν μικρές σε χρονική διάρκεια και διάδοση. Ενώ άλλες επηρέασαν πολλές χώρες για μεγάλο χρονικό διάστημα.

2.1 Η πετρελαϊκή κρίση του 1973

Στης Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το δολάριο αλλά και άλλα νομίσματα, άρχισαν να χάνουν την αξία τους και να υποτιμούνται. Το δολάριο δεν ήταν σε θέση να κρατήσει την αξία του εξαιτίας της ρευστοποίησης του χρυσού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να επηρεαστεί και η τιμή του πετρελαίου.

Τις προηγούμενες 2 δεκαετίες η τιμή του πετρελαίου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής παρέμεινε σταθερή με αύξοντα ρυθμό περίπου 2%. Όταν ξέσπασε όμως η κρίση και το δολάριο άρχισε να υποτιμάται αυτό επηρέασε το εμπόριο του πετρελαίου. Οι προμηθευτές του πετρελαίου έμειναν απροετοίμαστοι με αυτή την κατάσταση. Με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να επηρεάσουν την τιμή του πετρελαίου.

Το 1974 οι αναπτυσσόμενες χώρες βρέθηκαν σε ύφεση. Η ανεργία στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής σκαρφάλωσε στο 9,1% και η παραγωγή μειώθηκε κατά 15%. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η κορύφωση στην τιμή του πετρελαίου είχε ως αποτέλεσμα την πτώση της αγοράς ακινήτων. Την περίοδο εκείνη η τράπεζα της Αγγλίας είχε υψηλά επιτόκια και εύκολη πολιτική χορήγησης δανείων. Έτσι δημιουργήθηκε τραπεζική κρίση στην Αγγλία.

Μεταξύ του 1973 και του 1974 η αγορά μετοχών άρχισε την καθοδική της πορεία. Η μετοχή του Dow Jones έχασε το 45% της αξίας της. Το 1975 που ξεκίνησε η ανάκαμψη δημιουργήθηκε υψηλός πληθωρισμός και ανεργία. Η εποχή αυτή έμεινε γνωστή ως η εποχή του στασιμοπληθωρισμού.

Η κρίση αυτή είχε επίδραση όχι μόνο στην οικονομία των αναπτυγμένων χωρών αλλά και στις σχέσεις τους. Οι Ευρωπαϊκές χώρες κράτησαν απόσταση από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής λόγω της εξωτερικής πολιτικής τους στην Μέση Ανατολή. Το 1980 άρχισε η ανάκαμψη της οικονομίας. Με την ανεργία να υποχωρεί 10% και ο πληθωρισμός κατά 11%.

2.2 Η χρηματοπιστωτική κρίση της Λατινικής Αμερικής

Μεταξύ του 1960 και 1970 οι χώρες της Λατινικής Αμερικής είχαν φιλόδοξα πλάνα που αφορούσαν την εκβιομηχάνιση. Ξεκίνησαν με θετικές προοπτικές. Αφού οι οικονομίες τους αναπτυσσόταν με γρήγορους ρυθμούς και πραγματοποιούνταν πολλά έργα υποδομών.

Πολλές χώρες όπως η Αργεντινή, η Βραζιλία, και το Μεξικό δανείστηκαν αρκετά χρηματικά ποσά από τις τράπεζες των Ηνωμένων Πολιτειών. Από το 1970 έως το 1982 το χρέος της Λατινικής Αμερικής αυξήθηκε κατά 1000%. Το 1970 το χρέος κυμάνθηκε στα 29δισεκ\$. Ενώ το 1982 έφτασε στα 327δισεκ\$.

Ο Paul Volker προσπάθησε να πολεμήσει τον πληθωρισμό στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αυξάνοντας το επιτόκιο. Με αποτέλεσμα να επηρεαστεί η Λατινική Αμερική. Το δημόσιο χρέος αυξήθηκε πάρα πολύ και οι χρεωμένες χώρες αντιμετώπισαν αρκετά προβλήματα στις πληρωμές του.

Το 1982 το Μεξικό δήλωσε ότι δεν είναι σε θέση να αποπληρώσει το χρέος το οποίο κυμαινόταν 80δισεκ\$. 27 χώρες χρωστούσαν πάνω από 239δισεκ\$ και πήραν την απόφαση να ξανά προσδιορίσουν το χρέος τους. Ως αποτέλεσμα οι περισσότερες από τις τράπεζες σε όλο τον κόσμο κατέρρευσαν όπως η Citibank.

Οι τράπεζες για να αποφύγουν την οικονομική κατάρρευση επαναπροσδιόρισαν το χρέος τους. Το διεθνές νομισματικό ταμείο και η κεντρική τράπεζα επαναπροσδιόρισαν τις πληρωμές τους και μείωσαν την κατανάλωση σε πιστωμένες χώρες. Οι τράπεζες έλαβαν νέα δάνεια με αυστηρούς όρους και οι χώρες με χρέη έλαβαν μέτρα λιτότητας για να προστατευτούν από περεταίρω δαπάνες.

Όμως τα σχέδια της κεντρικής τράπεζας και τους διεθνές νομισματικού ταμείου δεν δούλεψαν όπως πίστευαν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Ο Brady Nicolas εφάρμοσε ένα πλάνο βάση του οποίου ίδρυσε την Brady Bonds με σκοπό να αγοράσει τα χρέη και να διανέμει νέα με εγγύηση. Το πλάνο αυτό στέφθηκε με επιτυχία. 18 χώρες υπέγραψαν το σχέδιο Brady και ακολούθησαν τις εγχώριες

οικονομικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό την δυνατότητα να αποπληρώσουν τα χρέη τους.

2.3 Μαύρη Δευτέρα 1987

Η μαύρη Δευτέρα ήταν η ημέρα κατά την οποία όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατέρρευσαν. Οι περισσότεροι πίστευαν ότι αυτό το γεγονός ξεκίνησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αλλά τελικά ήταν ένα διεθνές γεγονός. Ξεκίνησε από το Χονγκ Κονγκ και μετά διαδόθηκε σε όλη την Ευρώπη προτού χτυπήσει το Ηνωμένο Βασίλειο. Βασικό αποτέλεσμα ήταν η πτώση του δείκτη Dow Jones κατά 22% μέσα σε μια μέρα.

Το 1987 τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δέχτηκαν ένα μεγάλο πλήγμα. Τα περισσότερα ακολούθησαν μια καθοδική τροχιά. Τον Οκτώβριο του 1987 οι αγορές κατέρρευσαν ξεκινώντας από το Χόνγκ Κόνγκ και συνέχισε στην Ευρώπη και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ο δείκτης Dji (Dow Jones Industrial Average) κατέγραψε ζημιές ύψους 508 μονάδων ή 22,6%. Τέλη του Οκτωβρίου τα μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ανά τον κόσμο κατέγραψαν μεγαλύτερες ζημιές.

- Ηονγκ Κονγκ 45,5%
- Αυστραλία 41,8%
- Ισπανία 31%
- Αγγλία 26,5%
- Καναδάς 29,5%

Το 1987 οι απάτες στο εσωτερικό εμπόριο και στις ασφάλειες ήταν υπερβολικές για το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Γνωστές εταιρίες της εποχής που δεν υπάρχουν πια όπως η Drexel Burnham Lambert, Shearson Lehman, και πολλές άλλες έπαθαν μεγάλη οικονομική ζημιά.

Έτσι πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι στην επιτροπή συναλλαγών αλλά και σε άλλες εταιρείες. Οι επιχειρήσεις πλήρωσαν υψηλά πρόστιμα και κάποιοι έμποροι οδηγήθηκαν στην φυλακή. Με αποτέλεσμα ο κόσμος να χάσει την εμπιστοσύνη του στις χρηματιστηριακές αγορές.

Τέλος η τράπεζα Federal Reserve στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής προσέφερε ρευστότητα στην αγορά και προέτρεψε τις τράπεζες να δανείζουν η μία την άλλη με κανονικούς όρους. Παρόλο που δεν ήταν κερδοφόρα αυτή η κατάσταση για τις τράπεζες συνέχισαν να εκτελούν το σχέδιο τους για να διατηρήσουν το

οικονομικό τους σύστημα. Έτσι μέσα σε διάστημα δύο ετών άρχισαν να ανακάμπτουν οι απώλειες της Μαύρης Παρασκευής.

2.4 Η διεθνής οικονομική κρίση του 1929

Οι οικονομίες υπάρχουν από τότε που οι άνθρωποι και οι κοινωνίες άρχισαν να πραγματοποιούν συναλλαγές. Μια μόνο ματιά πίσω στην ιστορία δείχνει το παρελθόν είναι γεμάτο με οικονομικές κρίσεις. Βέβαια κάποιες ήταν ήπιες και έχουν περιορισμένη διάρκεια και έκταση, ενώ άλλες αρκετά σοβαρές και επηρεάζουν πολλές χώρες.

Με το τέλος του Α' παγκόσμιου πολέμου δημιουργείται μια περίοδος οικονομική ύφεσης στις Ηνωμένες πολιτείες της Αμερικής. Τον Οκτώβριο του 1929 σημειώθηκε μεγάλη μεταβολή στις μετοχές του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης. Το 1939 που τελείωσε η οικονομική κρίση άρχισε και Β παγκόσμιος πόλεμος.

Η έκρηξη της αγοράς δεν ήταν τίποτα καινούργιο για την Wall Street το φθινόπωρο του 1929. Το 1880 υπήρχε ήδη μια παρατεταμένη ύφεση αλλά και οικονομική δυσπραγία. Ο Walter Bagehot, συντάκτης του περιοδικού «the economist» από το 1860 έως το 1877 υποστήριξε ότι ο οικονομικός πανικός συμβαίνει «όταν το κεφάλαιο του δημοσίου ξοδεύεται σε περιττές κερδοσκοπικές επενδύσεις».

Η οικονομική κρίση που ξεκίνησε στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1929, δεν ονομάστηκε επίσημα ως η μεγάλη οικονομική ύφεση μέχρι το 1934. Όπου ο Άγγλος οικονομολόγος Lionel Robbins έκδωσε το βιβλίο του η μεγάλη οικονομική ύφεση. «The Great Depression». Η κρίση του 1929 δεν ήταν η πρώτη που είχε αντιμετωπίσει ο κόσμος αλλά ούτε και η τελευταία.

Περισσότερες από 10 οικονομικές κρίσεις επηρέασαν την Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες από το 1800 δύο από αυτές ήταν πολύ σοβαρές μια το 1837 και μια το 1873.

Η εφορία που εξαπλώθηκε σε όλο τον βιομηχανικό κόσμο προκάλεσε αύξηση της επιχειρηματικότητας και όρεξη για ρίσκο. Κάποιοι πίστευαν ότι ο καλύτερος τρόπος για να γίνει κάποιος πλούσιος ήταν να επενδύσει στο χρηματιστήριο. Οι τράπεζες και οι χρηματιστές ήταν διατεθειμένοι να δανείσουν πάνω από το 90% της αξίας των μετοχών τους.

Αυτό φυσικά οδήγησε σε ραγδαία αύξηση των τιμών των μετοχών, και ακόμα περισσότεροι επενδυτές να ενταχθούν στην χρηματιστηριακή αγορά. Με ακόμα

περισσότερες τράπεζες πρόθυμες να δανείσουν κεφάλαια. Από το 1921 λίγο πριν το μεγάλο κραχ του 1929 ο δείκτης (DIIA) Dow Jones Industrial Average ανέβηκε 500%.

Το χρηματιστήριο της wall street έκλεισε την Πέμπτη 24 Οκτωβρίου του 1929 με απώλειες 13%. Δηλαδή ρευστοποιήθηκαν 13εκατομμύρια τίτλοι μετοχών. Με αποτέλεσμα οι χρηματιστές να μειώσουν το περιθώριο των δανείων τα οποία δεν ήταν σε θέση να αποπληρωθούν. Την επόμενη ημέρα η αγορά σημείωσε πτώση 12% δημιουργώντας πανικό.

Καθώς οι χρεώστες δεν τηρούσαν τις δανειακές τους υποχρεώσεις, οι χρηματιστές και οι τράπεζες άρχισαν να βρίσκονται σε πολύ δύσκολη οικονομική θέση. Οι καταθέτες μέσα στο κλίμα του πανικού οδηγήθηκαν σε μαζική ανάληψη χρημάτων από τις τράπεζες. Οι δημόσιες εγγυήσεις και οι τραπεζικοί κανονισμοί που υπήρχαν δεν ήταν αποτελεσματικοί.

Με αποτέλεσμα να καταρρεύσουν οι τράπεζες και να οδηγηθούν σε απώλεια πολλών εκατομμυρίων δολαρίων. Μετά τον πανικό και μέσα στους επόμενους 10 μήνες του 1930 744 τράπεζες κατέρρευσαν. Το μεγάλο κραχ στις περισσότερες χώρες τεχνικά κράτησε μέχρι το 1933 αλλά οι οικονομίες δεν ανάρρωσαν πλήρως μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1930.

Από το 1929 η βιομηχανική πρόοδος μειώθηκε κατά 46% στις Ηνωμένες Πολιτείες, 41% στην Γερμανία, 24% στην Γαλλία και 34% και 31% στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το χρηματιστήριο έχασε 89% της αξίας του . Το ΑΕΠ έφτασε στα επίπεδα του 1929 11 χρόνια αργότερα το 1940.

Τέλος ο δείκτης Dow Jones χρειάστηκε 25 χρόνια για να ανακάμψει. Το 1929 ο δείκτης Dow Jones μετακινήθηκε από τις 60 μονάδες στις 400 μονάδες. Ο δείκτης έφτασε στις 381,17 μονάδες 3 Σεπτεμβρίου του 1929. Μέσα σε ένα μήνα η αγορά έχασε το 17% της αξίας της. [3]

Η κρίση αυτή για την Αμερική ήταν καταστροφική διότι μεγάλο ποσοστό πολιτών επένδυσε αρκετά υψηλά ποσά στο χρηματιστήριο και τα έχασε. Το 1932 ένας στους 4 Αμερικάνους έμεινε άνεργος.

2.5 Η υποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της Ιαπωνίας

Με το τέλος του β' παγκοσμίου πολέμου, η Ιαπωνική οικονομία ξανά δημιουργήθηκε και μεταμορφώθηκε σε ένα βιομηχανικό κολοσσό. Την δεκαετία του 1980 η Ιαπωνία είχε μια από τις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες. Το θαύμα της Ιαπωνικής οικονομίας έχει μελετηθεί από πολλές χώρες.

Ο βασικός λόγος επιτυχίας της Ιαπωνικής οικονομίας ήταν η στήριξη της κυβέρνησης στο κατασκευαστικό κλάδο, της τεχνολογίας και στις εξαγωγές. Η επιτυχία αυτή δημιούργησε ζήτηση στο κλάδο της βιομηχανίας και της αγοράς κατοικιών. Όμως το 1980 οι τιμές στον κλάδο αγοράς ακινήτων έφτασαν σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Οι Ιαπωνικές επιχειρήσεις αύξησαν την ποσότητα των κερδών τους λόγω της επιτυχίας των εξαγωγών. Τα κέρδη αυτά οι επιχειρήσεις σε μεγάλο βαθμό τα επένδυσαν στην αγορά ακινήτων, στις τράπεζες και στο χρηματιστήριο. Πολύ γρήγορα εμφανίστηκε η οικονομική φούσκα.

Η αναγνώριση της οικονομικής φούσκας έγινε πολύ αργά. Με αποτέλεσμα η τράπεζα της Ιαπωνίας να αυξήσει τα επιτόκια της το 1989. Αυτό οδήγησε στην κατάρρευση του χρηματιστηρίου αλλά και του κλάδου αγοράς ακινήτων.

Στην συνέχεια αναπτύχτηκε η κρίση χρέους στην οποία είχε υπερχρεωμένες τράπεζες και επιχειρήσεις ασφαλειών. Η τράπεζα της Ιαπωνίας εφάρμοσε κάποια διατάγματα για να αναβάλει την αναγνώριση των οικονομικών απωλειών της. Αυτό όμως δεν βοήθησε διότι δεν ανακάμφθηκαν οι τιμές των ακινήτων.

2.6 Η Ασιατική κρίση (1997)

Η οικονομική κρίση που ξέσπασε στην Ασία το 1997 ήταν μια από τις χειρότερες κρίσεις. Εξαπλώθηκε παγκόσμια και οδήγησε αρκετές οικονομίες στην κατάρρευση. Η κρίση αυτή επηρέασε πολλές χώρες της Ασίας και πολλές από αυτές ήταν αρκετά ανεπτυγμένες.

Πριν χτυπήσει η κρίση την Ασία σχεδόν το μισό κεφάλαιο στις ανεπτυγμένες χώρες έφτανε τα 93δισεκατομμύρια το χρόνο. Οι χώρες αυτές απέκτησαν αυτά τα κεφάλαια μέσα από την πολιτική που εφαρμοζόταν περί διόρθωσης των επιτοκίων. Με αποτέλεσμα να εμφανίζονται αρκετοί επενδυτές οι οποίοι αποζητούσαν υψηλές αποδόσεις.

Πολλές χώρες επίσης διόρθωσαν τα συναλλαγματικά επιτόκια τους. Έτσι αυξήθηκαν οι τιμές στην αγορά ακινήτων και στο χρηματιστήριο. Το διεθνές νομισματικό ταμείο και η Κεντρική τράπεζα ονόμασαν την επιτυχία αυτή της Ασιατικής οικονομίας ως το θαύμα της Ασιατικής οικονομίας. Η κρίση αυτή δεν έγινε αντιληπτή από τους οικονομολόγους διότι το ΑΕΠ των χωρών αυξανόταν. Στα μέσα του 1990 άρχισε να μειώνεται.

Το εξωτερικό χρέος στις μεγαλύτερες χώρες της Ασίας είχε ανέβει από το 1933 μέχρι το 1996 από 100% σε 167% σε σχέση με το ΑΕΠ. Οι επενδυτές χρησιμοποιούσαν το ταϊλανδέζικο νόμισμα μπάχτ για επενδύσεις. Με βάση αυτό το νόμισμα γινόταν επενδύσεις στην Ταϊλάνδη αλλά και σε άλλες χώρες στην Ασία. Η ισοτιμία μπάχτ δολαρίου ήταν 1 δολάριο = με 25 μπάχτ.

Όμως οι επενδυτές άρχισαν να αποχωρούν από την Ταϊλάνδη με αποτέλεσμα η τράπεζα τους να αντιμετωπίζει πρόβλημα. Τελικά το νόμισμα μπάχτ υποτιμήθηκε 15-20%. Έτσι τον Ιούνιο του 1997 κατάρρευσε η οικονομία της Ταϊλάνδης με πολλαπλές ζημιές στον τραπεζικό, κατασκευαστικό και στον κλάδο αγοράς ακινήτων. Το χρηματιστήριο έχασε το 75% της αξίας του. Το σύνταγμα της Ταϊλάνδης κατέρρευσε.

Η κρίση της Ασίας επηρέασε αρκετές χώρες και πολλές από αυτές είδαν τα νομίσματα τους να υποτιμούνται. Το διεθνές νομισματικό ταμείο διέσωσε τις περισσότερες χώρες για να μην επεκταθεί η κρίση και σε άλλες χώρες. Εφαρμόστηκαν μέτρα από τις κυβερνήσεις για να σώσουν τις εταιρίες από την πτώχευση και τα νομίσματα από την υποτίμηση. [5,6,8]

2.7 Η διεθνής κρίση του 2008

Το καλοκαίρι 2007 εκδηλώνεται στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής η μέγα-κρίση η οποία θεωρήθηκε από πολλούς ως μια καπιταλιστική κρίση μεγαλύτερη από αυτή του 1929. Η κρίση αυτή έχει ταυτιστεί με την κατάρρευση μιας από τις μεγαλύτερες τράπεζες της Αμερικής την Lehman Brothers που λειτούργησε πάνω από 148 χρόνια. Τα τελευταία χρόνια η παγκόσμια οικονομία χειροτέρευσε λόγω της επιδείνωσης της οικονομικής κρίσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές. [9]

Η οικονομία το 2009 κατέγραψε αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η ανεπτυγμένες χώρες κατέγραψαν πολύ χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Όλα ξεκίνησαν το 1990 όταν δόθηκε η δυνατότητα σε πολλούς Αμερικάνους πολίτες να αγοράσουν κάποια κατοικία. Μέσα από διάφορα προγράμματα, από επιδοτήσεις, και από πιστώσεις

φόρου οι Αμερικάνοι πολίτες με χαμηλό εισόδημα είχαν πλέον την δυνατότητα να δανειστούν για να αγοράσουν μια κατοικία.

Τα προγράμματα αυτά σε συνδυασμό με την πολιτική περί χαμηλού επιτοκίου που εφάρμοσε η τράπεζα Fed στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ώθησαν τον κλάδο της αγοράς ακινήτων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αναπτυχθεί σε υψηλή τροχιά η οικονομία και να μειωθεί η ανεργία στο 4,4% το 2006. Μέχρι το 2006 η επένδυση στον κλάδο αγοράς ακινήτων θεωρούνταν μια από τις πιο κερδοφόρες επενδύσεις.

Από το 2007 άρχισαν να εμφανίζονται αρκετά σημάδια της κρίσης που θα ξεκινούσε. Τον Φεβρουάριο του 2007 η εταιρία Freddie Mac ανακοίνωσε ότι θα σταματήσει να αγοράζει υποθήκες υψηλού κινδύνου. Τον Απρίλιο η εταιρία New century δήλωσε πτώχευση που ασχολούνταν με την επένδυση στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου.

Τον Ιούλιο η επενδυτική τράπεζα Bear Stearns ρευστοποίησε δύο fund που ασχολούνταν με τις επενδύσεις σε δάνεια υψηλού κινδύνου. Τον Αύγουστο η εταιρία American home mortgage investment που ασχολούνταν με τα επιτόκια των υποθηκών δήλωσε πτώχευση. Ο κλονισμός τους διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος οδήγησε στην κρίση εμπιστοσύνη, κυρίως μεταξύ πιστωτικών οργανισμών που είχαν ως κύρια πηγή χρηματοδότησης τον βραχυπρόθεσμο δανεισμό.

Στην ουσία η κρίση εισχώρησε στην οικονομία με δύο τρόπους. Ο πρώτος ήταν η απροθυμία των ιδρυμάτων να χορηγήσουν επιπλέον δάνεια. Και δεύτερον μέσα από την οικονομική καταστροφή που υπέστησαν τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις από τις επενδύσεις στην αγορά κατοικίας. Με αποτέλεσμα να αυξηθεί η ανεργία 10% και να μειωθεί το ΑΕΠ.

Το χρηματιστήριο της Wall Street στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση του 2008. Τον Μάρτιο του 2009 ο δείκτης DJIA (Dow Jones Industrial Average) έχασε το 45% της αξίας του.

[6,5]

Κεφάλαιο 3: Η Ελληνική οικονομική κρίση

Η εφορία της Ελληνικής οικονομικής κρίσης διήρκησε από το 1996 έως το 2009. Η ταχεία αυτή ανάπτυξη βασίστηκε σε μη ισορροπημένους ρυθμούς με αποτέλεσμα με την διαταραχή του 2007-2009 η εγχώρια οικονομία να καταρρεύσει.

Η Ελληνική κρίση είναι άμεσα συνδεδεμένη με την Ευρωπαϊκή. Πολλές χώρες της Ευρωζώνης όπως και η Ελλάδα χρειάζονται πλάνο ανταγωνιστικότητας. Δηλαδή να δημιουργήσουν ανταγωνιστικές οικονομίες.

Η Ελλάδα χρειάζεται δημοσιονομικό περιορισμό. Να οργανώσει το κράτος, να αναπτύξει ένα μοντέλο ανάπτυξης και να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να μπορούν να προσαρμοστούν στις αλλαγές αυτές.

3.1 Η πολιτική που εφάρμοσε η Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπιση της κρίσης του 2008.

Η κρίση έδειξε ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να επιδιορθωθεί ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως και της Ελλάδας. Με την έναρξη της κρίσης του δημοσίου χρέους ήταν καταλυτική η εφαρμογή ρυθμίσεων στις χώρες που επηρεάστηκαν από την κρίση.

Τον Οκτώβριο του 2008 οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έλαβαν διάφορα μέτρα για την σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος. Στις 12 Οκτωβρίου του 2008 υπογράφηκε η Διακήρυξη των Παρισίων η οποία μετά εφαρμόστηκε από το Ευρωπαϊκό συμβούλιο στις 15-16 Οκτωβρίου. Προέβλεπε την λήψη μέτρων για την αποκατάσταση και την βελτίωση της χρηματοδότησης στην οικονομία. Κάποια από τα μέτρα που εφάρμοσε ήταν τα εξής:

- Παροχή κρατικών εγγυήσεων
- Έκδοση τραπεζικών χρεογράφων
- Ανά- κεφαλαιοποίηση των τραπεζών

Το Δεκέμβριο του 2008 το Ευρωπαϊκό συμβούλιο δημιούργησε το σχέδιο οικονομικής ανάκαμψης των κρατών μελών. Τα οποία στόχο είχε και έχει να στηρίζει την οικονομική δραστηριότητα των κρατών μελών που επηρεάστηκαν από την κρίση.

Το συμβούλιο ECOFIN («Το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων, ευρύτερα γνωστό ως Συμβούλιο Ecofin, είναι αρμόδιο για την οικονομική πολιτική, τα θέματα φορολογίας, τις χρηματοπιστωτικές αγορές και τις κινήσεις κεφαλαίων, καθώς και τις οικονομικές σχέσεις με τις χώρες εκτός της ΕΕ.»)

αύξησε το ανώτατο όριο εγγύησης καταθέσεων από 20.000€ σε 50.000€ με σκοπό να αρχίσει να ξανά κερδίζει ο τραπεζικός τομέας την εμπιστοσύνη του κοινού. Ενώ τον Ιούνιο του ίδιου έτους η εγγύηση έφτασε της 100.000€.

Τα πιο βασικά μέτρα και οι ρυθμίσεις για να αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση πάρθηκαν το 2009. Η Ευρωπαϊκή επιτροπή έθεσε κάποιες νομοθετικές προτάσεις στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής ένωσης αυτές ήταν:

- Ευρωπαϊκό συμβούλιο κινδύνου (European System Risk board): Σκοπός του συμβουλίου είναι η επίβλεψη του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον προσπαθεί να καλύπτει τράπεζες, ασφαλιστικές επιχειρήσεις και διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και αγορές.
- Το Ευρωπαϊκό σύστημα χρηματοπιστωτικής εποπτείας (European System Of Financial Supervision): Είναι ένα σύστημα μακροπροληπτικών αρχών, το οποίο περιλαμβάνει το Ευρωπαϊκό συμβούλιο συστηματικού κινδύνου, τις τρεις Ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές και τις εθνικές εποπτικές αρχές. Το Ευρωπαϊκό συμβούλιο στόχο έχει την διασφάλιση συνεπούς και συνεκτικής χρηματοπιστωτικής εποπτείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τέλος με την συνάντηση κορυφής των g20 στο Λονδίνο το 2009 ιδρύθηκε το συμβούλιο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. (Financial Stability Board). Που στόχο έχει την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. [10]

3.2 Από την κρίση της Ευρωζώνης στην Ελληνική οικονομική κρίση

Η Ελληνική οικονομική κρίση ξεκινά το 2007. Με την κορύφωση της κρίσης το 2008 αρχίζει και δημιουργείται πρόβλημα ρευστότητας στην Ελληνική οικονομία. Τα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα και κατ' επέκταση η οικονομία επηρεάστηκαν έμμεσα από την κρίση.

Τα προηγούμενα χρόνια υπήρχε στην Ελλάδα ένα κλίμα αισιοδοξίας. Διότι είχε ρυθμούς ανάπτυξης παρόμοιους με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και τα επίπεδα της ανεργίας ήταν σε σταθερά χαμηλά επίπεδα. Το κλίμα αυτό επικράτησε μέχρις ότου ξέσπασε η διεθνής οικονομική κρίση. Έτσι η χώρα έκανε μια μετάβαση σε αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Οι τράπεζες και οι κυβερνήσεις για να αντιμετωπίσουν την κρίση αυτή μείωσαν τα επιτόκια αύξησαν το ελάχιστο των εγγυημένων τραπεζικών καταθέσεων σε μια προσπάθεια να ανακάμψουν την ρευστότητα της οικονομίας. Όμως οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν από τις κυβερνήσεις οδήγησαν την χώρα στην αύξηση του δημόσιου χρέους της. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αξιολογηθεί η Ελλάδα ως μια χώρα με μικρή πιθανότητα να είναι σε θέση να ελέγξει το δημόσιο χρέος της. [10]

3.3 Τα αίτια της οικονομικής κρίσης

Πρώτο και βασικό αίτιο της οικονομικής κρίσης είναι οι παγκόσμιες μακροοικονομικές ισορροπίες. Η Κίνα μέσα από τις εξαγωγές στις Η.Π.Α πέτυχε οικονομική ανάπτυξη. Οι εξαγωγές ώθησαν το εμπορικό ισοζύγιο της Κίνας. Τα πλεονάσματα που αποκόμισε η Κίνα τα επένδυσε σε αξιόγραφα της Η.Π.Α. Με αποτέλεσμα να αυξηθεί το δολάριο να μειωθούν τα επιτόκια στις Η.Π.Α. και να αυξηθεί η ρευστότητα στις Η.Π.Α.

Μια μακροοικονομική ανισοροπία μπορεί να είναι ένα έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, ή μια φούσκα στην αγορά ακινήτων. Ή μια πολιτική εύκολης δανειοδότησης από τις τράπεζες. Ή όταν δεν υπάρχει αναλογία μεταξύ εισαγωγών και εξαγωγών. Αποτελούν μερικά κοινά προβλήματα τα οποία μπορεί να αποφέρουν πολλά σοβαρά προβλήματα σε πολλές χώρες.

Η Ελλάδα επένδυσε αρκετά χωρίς να πραγματοποιεί αποταμίευση. Επίσης τα χρόνια της οικονομικής ευημερίας στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκαν αρκετές επενδύσεις στον κλάδο της αγοράς κατοικίας. Όμως με την έναρξη της κρίσης οι κατοικίες έχασαν την αξία τους.

Δεύτερο αίτιο αποτελεί η υπερβολική πιστωτική επέκταση και μόχλευση. Η υπερβολική πίστωση σε πολλές χώρες όπως και στην Ελλάδα υπήρξε σε υψηλό βαθμό για πολλά χρόνια. Αυτό έγινε λόγω της αύξησης της νομισματικής βάσης. Αλλά και μέσω της αύξησης των επενδυτικών τραπεζών και των funds.

Όμως η πίστωση αυτή έφερε σε δυσμενή θέση το τραπεζικό σύστημα διότι πολλοί πελάτες δεν ήταν σε θέση να αποπληρώσουν τα δάνεια τους. Με αποτέλεσμα να κλονιστεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων.

Τρίτο αίτιο είναι η ασύμμετρη πληροφόρηση εντολέα – εντολοδόχου. Η ύπαρξη ασύμμετρης πληροφόρησης σχετικά με δομημένα προϊόντα. Βασικά δομημένα προϊόντα αποτελούν τα cdos. (collateralized dept obligation). «Είναι μια μορφή μη

ρυθμισμένων νομοθετικά χρεογράφων εγγυημένων δανείων και δομημένων επενδυτικών προϊόντων που παράγονται από την τιτλοποίηση ομάδας ομοειδών στοιχείων». Επιπλέον υπάρχουν και τα cdss (Credit default swaps). Πρόκειται για συμβόλαια παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Τα προϊόντα αυτά παρέχουν την ευκαιρία σε αυτούς που τα κατέχουν να αναλαμβάνουν υπερβολικό κίνδυνο χωρίς όμως να τιμολογείται ο κίνδυνος τους. [12]

Τα cds στην Ελλάδα από το 2009 τα επιτόκια των προθεσμιακών συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικού κινδύνου μακροπρόθεσμων ομολόγων 5ετούς διάρκειας. Ενώ βρισκόταν στα ίδια επίπεδα με την Ιρλανδία ακολούθησαν μια δραματική ανοδική πορεία, η οποία αν και είχε σκαμπανεβάσματα, οδήγησε σε επίπεδα κατά πολύ υψηλότερα από αυτά της Ιρλανδίας και της Πορτογαλίας. [13]

Η πορεία των cds στην Ελλάδα επηρεάστηκε από το 2009 έως το 2011 λόγω διαφόρων παραγόντων. Όμως η φήμη περί πτώχευσης της χώρας. Το πρόβλημα διαχείρισης του χρέους και η συνεχής υποβάθμιση της χώρας από τους οίκους πιστοληπτικής ικανότητας. Οδήγησαν την πορεία των δομημένων προϊόντων σε καθοδική πορεία.

Τελευταίο αίτιο αποτελεί το ρυθμιστικό κενό και η ελλιπής εποπτεία. Τόσο στις Η.Π.Α όσο και σε άλλες χώρες υπήρξε μια αποστροφή, η οποία είχε πολιτικό υπόβαθρο και εφαρμόστηκε από την Federal τράπεζα της Αμερικής. Αφορούσε ρυθμιστικά μέτρα σχετικά με την επικινδυνότητα της μόχλευσης. Στην Ελλάδα πολλές πολιτικές που εφαρμόστηκαν και η λανθασμένη και ανύπαρκτη εποπτεία οδήγησαν την χώρα στην αύξηση του δημόσιου χρέους και την αύξηση των κόκκινων δανείων. [10,11]

3.4 Η μακροοικονομική ανάλυση της Ελληνικής οικονομικής κρίσης του 2008

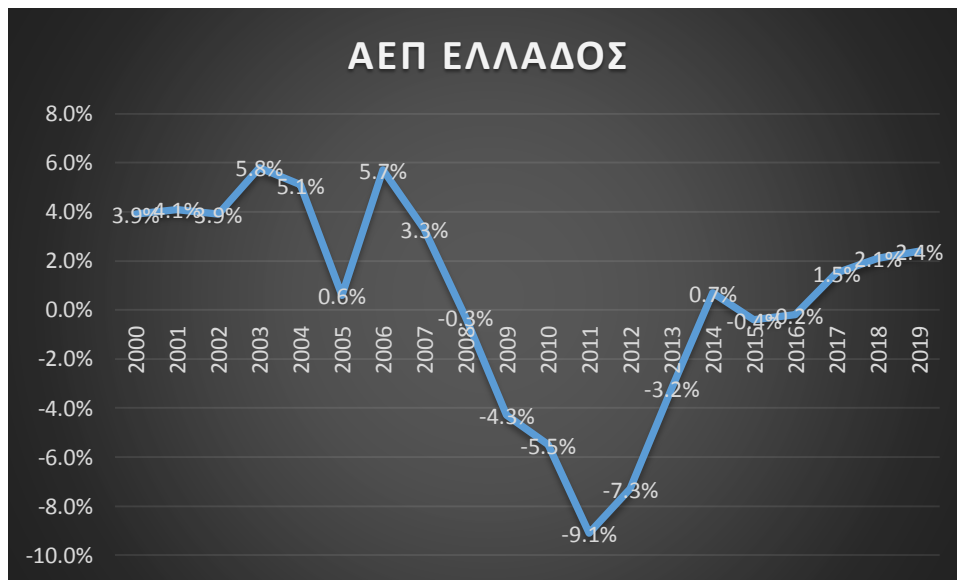
Το 2009 η χώρα λόγω ανάγκης λήψης μέτρων κηρύσσει εκλογές. Όμως η κρίση στην χώρα είχε αρκετά σημάδια 30 χρόνια πριν. Αυτό έγινε μέσα από την εφαρμογή ενός μη ανταγωνιστικού συστήματος που εφάρμοσε η χώρα. Όμως η αύξηση της διαφθοράς και η κατάχρηση της εξουσίας και του δημόσιου χρέους οδήγησαν την χώρα σε αδιέξοδο. Παρακάτω θα αναλυθούν βασικά μακροοικονομικά μεγέθη τα οποία βοηθούν στην περαιτέρω κατανόηση της εξέλιξης της Ελληνικής οικονομικής κρίσης.

3.4.1 Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της Ελλάδας

Για ένα χρονικό διάστημα η οικονομία της Ελλάδας αναπτύχθηκε διότι η χώρα έγινε μέλος στην οικονομική και νομισματική ένωση η οποία μετά ονομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό ώθησε την χώρα στον να παράγει πολλά έργα υποδομής και να ενισχύσει την οικονομία της. Η πρωτική πορεία της Ελληνικής οικονομίας ξεκίνησε το 2007. Βασικά η πτώση ξεκίνησε από το 2004 με την λήξη των Ολυμπιακών αγώνων. Όμως επειδή οι ρυθμοί αύξησης του Α.Ε.Π δεν παρουσίαζαν κάποιο σοβαρό πρόβλημα δεν λήφθηκαν υπόψη από τους αναλυτές.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του διεθνές νομισματικού ταμείου το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν την Ελλάδα από το 2000-2019 παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 1: ΑΕΠ Ελλάδος

πηγή: *International monetary fund*

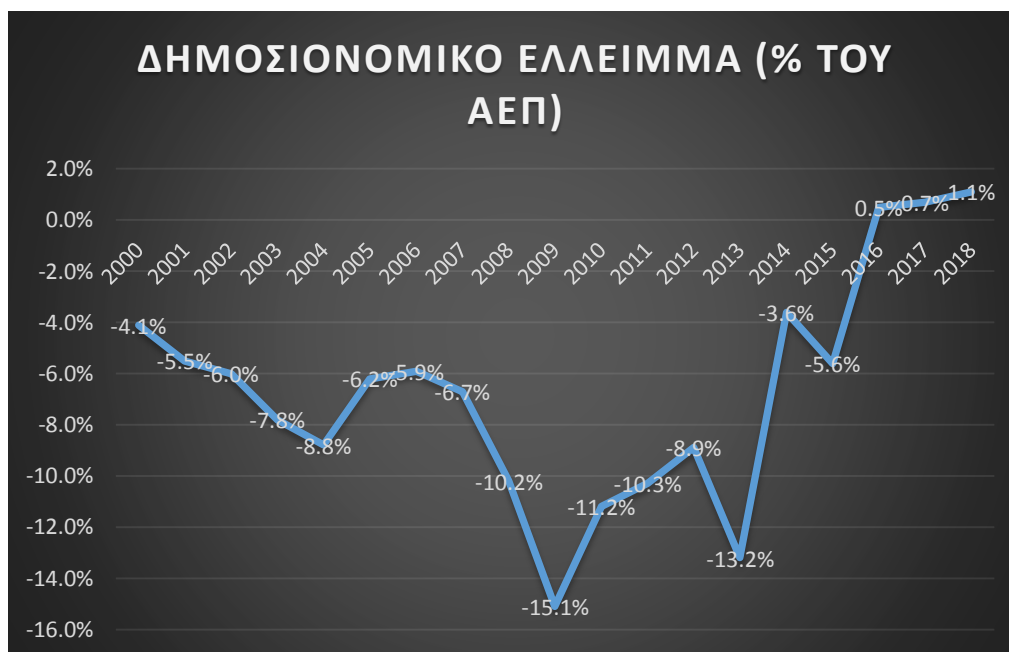
Το ΑΕΠ της Ελλάδας από το 2000 μέχρι το 2004 που πραγματοποιήθηκαν οι Ολυμπιακοί αγώνες βρίσκεται σε σταθερά αναπτυσσόμενα επίπεδα. Όμως από το 2005 και μετά μέχρι το 2009 εμφανίζονται μεγάλες αυξομειώσεις. Από το 2008 που άρχισαν να εμφανίζονται τα πρώτα σημάδια της κρίσης το Α.Ε.Π της Ελλάδος αρχίζει να αποκτά αρνητικές τιμές. Με αποκορύφωμα το 2011 όπου το Α.Ε.Π της Ελλάδας αποκτά αρνητικό αριθμό Α.Ε.Π της τάξεως του -9,1%.

Πλέον η χώρα δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει το δημόσιο χρέος της. Αποφασίζει να λάβει οικονομική ενίσχυση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Από το 2011 και μετά το Α.Ε.Π αρχίζει να ανακάμπτει αλλά παραμένει σε αρνητικούς ρυθμούς

μέχρι το 2016. Από το 2017 και μετά το Α.Ε.Π αρχίζει να αποκτά θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

3.4.2 Το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας

Διάγραμμα 2: Δημοσιονομικό έλλειμμα

Πηγή: Eurostat

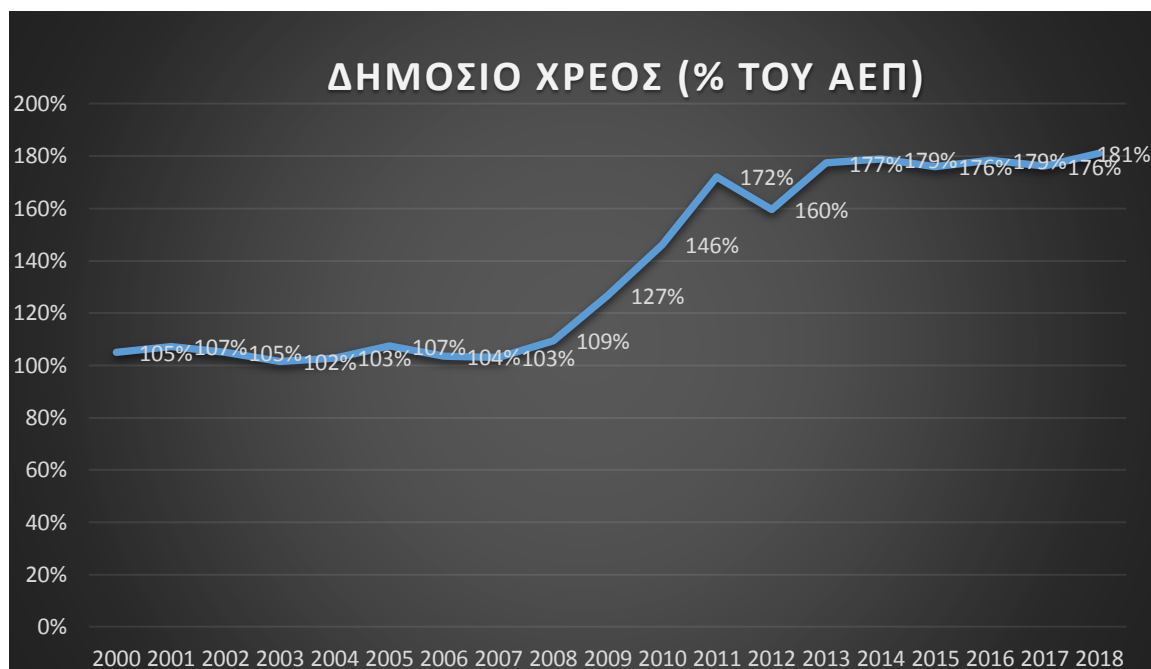
Σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat στο παραπάνω διάγραμμα εικονίζεται το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας από το 2000 μέχρι το 2019. Γενικά η Ελλάδα είναι μια χώρα η οποία έχει υψηλά ελλείμματα σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Είναι εμφανές ότι το έλλειμμα της Ελλάδας από το 2000 μέχρι το 2010 δηλαδή μια δεκαετία διογκώνεται όλο και περισσότερο. Με αποκορύφωμα την χρονιά του 2010 όπου έχει τιμή -15,1%. Παρατηρούμε την σταδιακή μείωση του τα επόμενα έτη μέχρι το 2016. Από το 2017 και μετά η χώρα αρχίζει να έχει πλεόνασμα μικρής σχετικής αύξησης.

Η Ελλάδα παρόλο που εντάχθηκε στην ζώνη του ευρώ το 2002 και απέκτησε ένα σταθερό νόμισμα και μια εύκολη πρόσβαση στις παγκόσμιες αγορές. Δεν κατάφερε να μειώσει το δημοσιονομικό της έλλειμμα. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την αύξηση του Α.Ε.Π οδήγησαν την χώρα στην αύξηση του δανεισμού και κ' επέκταση του ελλείματος της. Επίσης διογκώθηκε το δημόσιο χρέος της χώρας από την αύξηση των δημόσιων δαπανών και την φοροδιαφυγή.

3.4.3 Το δημόσιο χρέος της Ελλάδας

Διάγραμμα 3: Δημόσιο χρέος

Πηγή Eurostat

Σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat το δημόσιο χρέος της Ελλάδας συνεχίζει να παρουσιάζει αυξητικούς ρυθμούς. Από το 2000 μέχρι και το 2018 αυξάνεται με ταχύς ρυθμούς φτάνοντας στο 181% του ΑΕΠ. Παρόλα τα μέτρα τα οποία έλαβαν οι κυβερνήσεις από την έναρξη της κρίσης 2008 μέχρι και σήμερα δεν κατάφεραν να μειώσουν το δημόσιο χρέος. Μετά την υπογραφή 3 μνημονίων και των δημοσιονομικών αλλαγών η χώρα δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει το υψηλό δημόσιο χρέος που έχει.

Διάγραμμα 4: Δημόσιο χρέος σε δισ. εκ €

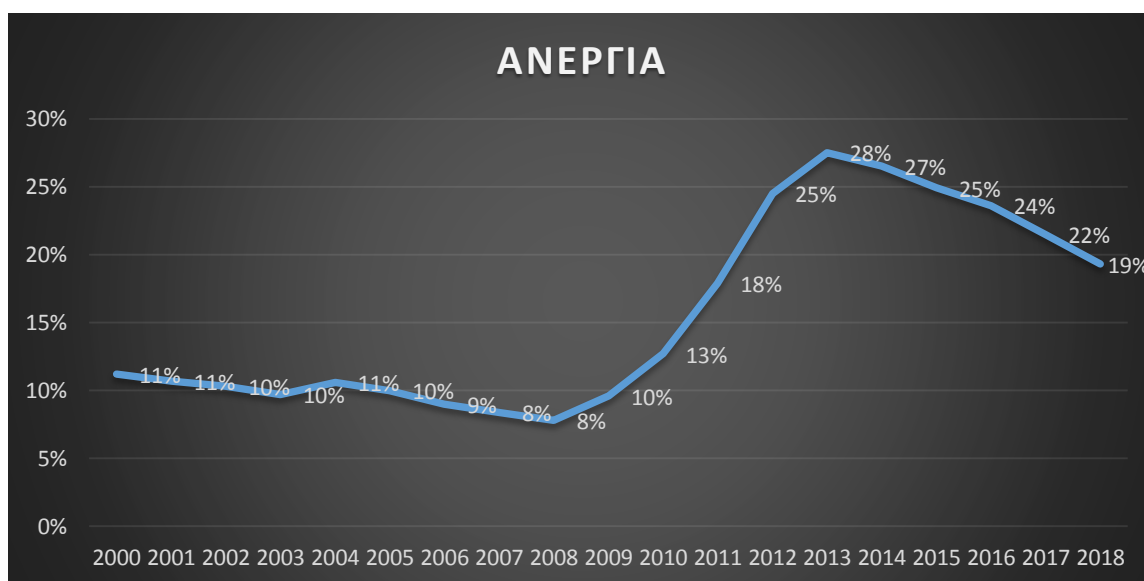

Πηγή: Eurostat

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνεται το δημόσιο χρέος της Ελλάδας σε εκατομμύρια €. Όπως είναι προφανές το χρέος συνεχίζει και αυξάνεται.

3.4.4 Η ανεργία στην Ελλάδα

Διάγραμμα 5: Ανεργία

Πηγή: Eurostat

Σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat η ανεργία στην Ελλάδα από το 2000 μέχρι το 2009 βρισκόταν σε χαμηλά επίπεδα. Όμως από την έναρξη της κρίσης τα ποσοστά αυξήθηκαν κατακόρυφα. Από το 2016 και μετά τα ποσοστά της ανεργίας άρχισαν να μειώνονται.

Κεφάλαιο 4: Τα μέτρα στήριξης που έλαβε η Ελλάδα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης

4.1 Παράγοντες που οδήγησαν την Ελλάδα στην ζήτηση οικονομικής ενίσχυσης

Αρχικός λόγος που η Ελλάδα ζήτησε οικονομική ενίσχυση *«ήταν η ισχυρή αναπτυξιακή επίδοση κατά την τελευταία δεκαετία βασίζεται σε μη διατηρήσιμους παράγοντες»*. Παρατηρείται μια σχετικά μεγάλη αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Ελλάδας περίπου 4% το χρόνο σε σχέση με τον μέσο όρο που επικρατούσε στην Ευρωπαϊκή Ένωση που ήταν 2% το χρόνο.

Την χρονική περίοδο 2000-μέχρι το 2009 που το εγχώριο προϊόν αποκτά καθοδική πορεία. Αυτό είχε ο αποτέλεσμα την αύξηση της κατανάλωσης και των επενδύσεων κυρίως στον κλάδο της αγοράς κατοικίας. Επιπλέον με την αύξηση των εισοδημάτων αλλά και των χαμηλών επιτοκίων ώθησαν την οικονομία της Ελλάδας.

Ένας ακόμη παράγοντας ήταν *«η εκρηκτική άνοδος της απορρόφησης (συνολικής ζήτησης) και η ασθενής εξωτερική ανταγωνιστικότητα προκάλεσαν ταχεία αύξηση των εξωτερικών ανισορροπιών»*. Στην ουσία υπήρχε μια υπερτίμηση των μισθών σε σχέση με την παραγωγικότητα της χώρας. Οι μισθοί ήταν πιο υψηλοί σε σχέση με τα κέρδη από την παραγωγή. Όμως η αύξηση αυτή σε συνδυασμό με την αρνητική εξωτερική ανταγωνιστικότητα που διαθέτει η χώρα οδήγησαν στην επιδείνωση του τρέχοντος ελλείμματος συναλλαγών.

Επίσης *«οι δημοσιονομικές ανισορροπίες παραμένουν σταθερά υψηλές»*. Η Ελλάδα με την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2000 είχε ως στόχο να ισορροπήσει τις δημοσιονομικές ανισορροπίες. Όμως αυτό δεν έγινε ποτέ λόγω της συνεχής αύξησης της φοροδιαφυγής, των αυξημένων δαπανών, και των μειωμένων φορολογικών εσόδων σε σχέση με τις προβλέψεις που γινόταν.

Επίσης *«οι συνεχιζόμενες δημοσιονομικές και εξωτερικές ανισορροπίες οδήγησαν σε σημαντική αύξηση του δημόσιου και του εξωτερικού χρέους»*. Τα νούμερα έγιναν το 2009 αρκετά ανησυχητικά. Το δημόσιο χρέος έφτασε στο 115% του ΑΕΠ. Ενώ το εξωτερικό χρέος 100% του ΑΕΠ. Η χώρα λόγω αυτών των καταστάσεων (μεγάλο χρέος, χαμηλή ανταγωνιστικότητα, μη σωστό συνταξιοδοτικό σύστημα) δεν ήταν σε θέση να αναλάβει κινδύνους.

Επιπροσθέτως «στην Ελλάδα υπάρχουν άκαμπτες αγορές προϊόντων και εργασίας.». Η Ελλάδα ως χώρα έχει χαμηλά επίπεδα απασχόλησης και παραγωγικότητας εργασίας. Το πρόβλημα αυτό κατά κάποιο τρόπο επιλύθηκε με την αύξηση των ωρών εργασίας.

Ένας εξίσου σημαντικός λόγος που οδήγησε την Ελλάδα σε μέτρα στήριξης ήταν «Η παγκόσμια κρίση του 2008 έφερε στο φως τα τρωτά σημεία της Ελλάδας.».

Η κρίση του 2008 που κορυφώθηκε το 2010 και έβγαλε εκτός αγορών την Ελλάδα. Με αποτέλεσμα να επηρεαστούν τα κρατικά έσοδα. Να αυξηθεί το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης σε 13,6% του ΑΕΠ. το 2009. Το δημόσιο χρέος το 2009 έφτασε στο 115% του ΑΕΠ.

Επίσης «ο τραπεζικός τομέας, αν και δεν ήταν η πηγή της δημοσιονομικής πίεσης, επηρεάστηκε από την οικονομική πίεση και την κρίση εμπιστοσύνης.». Αρχικά η κεφαλαιακή διάρθρωση έγινε καλύτερη σε ποσοστό 11,7% σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση 13,7%. Επιπλέον τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια κυμαίνονταν σε ποσοστό 7,7% αρκετά υψηλό όταν ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση κυμαίνεται σε ποσοστό 5,2%.

Η απόδοση των κεφαλαίων ήταν σχετικά χαμηλή 2,2% σε σχέση με 4,7% στην Ένωση. Τέλος η ρευστότητα επηρεάστηκε αρκετά με τον δείκτη να είναι της τάξεως του 21,5% στην Ελλάδα ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδόν διπλάσιος 45,2%. Οι τράπεζες προσπάθησαν να αυξήσουν το αποθεματικό ασφαλείας τους μέσα από δημόσια κεφάλαια. Όλες αυτές οι καταστάσεις οδήγησαν στον κλονισμό της εμπιστοσύνης του Ελληνικού λαού προς το τραπεζικό σύστημα. [14]

4.2 Από την αίτηση της οικονομικής ενίσχυσης μέχρι την υπογραφή του πρώτου μνημονίου

Τέλη του 2008 ξεκίνησαν οι συζητήσεις για το πρόβλημα που παρουσιάζει το Ελληνικό δημόσιο χρέος. Τον Ιανουάριο του 2009 ο οίκος αξιολόγησης Standard & Poor's υποβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας από Α σε Α- με αποτέλεσμα να αυξηθεί το κόστος δανεισμού της χώρας.

Η Ελληνική κυβέρνηση με την ψήφιση του προϋπολογισμού για το έτος 2010 είχε προβλέψει το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης να κυμανθεί στο 9,1% του Α.Ε.Π πράγμα που δεν έγινε ποτέ. Λόγο της οικονομικής κρίσης το ετήσιο έλλειμμα απλά

προσθενόταν στο χρέος. Με την άσχημη οικονομική κατάσταση που επικρατούσε η Ελλάδα κηρύσσει πρόωρες εκλογές 4 Οκτωβρίου του 2009.

Όμως η νέα κυβέρνηση δεν προχώρησε άμεσα στην λήψη μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα στις 8 Δεκεμβρίου του 2009 να υποβαθμιστεί η Ελληνική οικονομία σε επίπεδο B++. Επίσης και ο οίκος Moody's υποβάθμισε την Ελληνική οικονομία για τρίτη φορά μέσα σε ένα έτος. Με την έναρξη του καινούργιου έτους το 2010 η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας χειροτέρευσε περισσότερο. Στις 15 Ιανουαρίου το 2010 η κυβέρνηση υποβάλει πρόγραμμα σταθερότητας με στόχο την μείωση του δημόσιου ελλείμματος κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες σε ποσοστό 8,7% του Α.Ε.Π.

1 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους. Η διαφορά επιτοκίου των διετών ομολόγων(spread) φτάνει τις 347 μονάδες ενώ η διαφορά με τα δεκαετή ομόλογα φτάνει στις 270 μονάδες. Στις 2 Φεβρουαρίου η Ελλάδα εξαγγέλλει μια σειρά μέτρων που στόχο έχουν την μείωση του ελλείμματος. Στις 9 Φεβρουαρίου ο τότε πρόεδρος Γεώργιος Παπανδρέου ανακοίνωσε το πρώτο πακέτο μέτρων. Το οποίο περιλάμβανε:

1. Πάγωμα μισθών στο δημόσιο τομέα.
2. Περικοπές επιδομάτων 10%.
3. Περικοπές υπερωριών και οδοιοπορικών.

Στις 11 Φεβρουαρίου τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ δηλώνουν ότι είναι έτοιμα να αναλάβουν αποφασιστική και συντονισμένη δράση εάν χρειαστεί για να διατηρηθεί η νομισματική σταθερότητα του ευρώ.

Στις 3 Μαρτίου η Ελλάδα εξαγγέλλει νέα μέτρα τα οποία στόχο έχουν την μείωση του ελλείμματος μεγαλύτερο του 2% του Α.Ε.Π. Αυτό αποτέλεσε το δεύτερο πακέτο μέτρων που έλαβε η Ελληνική κυβέρνηση. Τέτοια μέτρα ήταν η αύξηση του Φ.Π.Α, η κατάργηση του δώρου Πάσχα και Χριστουγέννων. Στις 9 Μαρτίου η επιτροπή που έχει δημιουργηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση συμπεραίνει ότι η Ελλάδα είναι σε θέση να πετύχει τον στόχο για την μείωση του ελλείμματος. Αναλυτικά τα μέτρα που εφάρμοσε η Ελλάδα ήταν:

1. Μείωση 30% στα δώρα του Πάσχα, των Χριστουγέννων και του επιδόματος αδείας.
2. Μείωση 12% σε όλα τα επιδόματα του δημοσίου.
3. Μείωση 7% στις αποδοχές των υπαλλήλων.
4. Αύξηση του Φόρου προστιθέμενης αξίας από το 4,5% στο 5%. Από το 10% στο 19% και από το 19% στο 21%.

5. Αύξηση 15% στον φόρο βενζίνης.
6. Επιβολή αύξησης από 10% έως 30% στην εισαγωγή αυτοκινήτων.
7. Επέκταση των τεκμηρίων διαβίωσης σε όλα ανεξαιρέτως τα ακίνητα ακόμα και στα μικρότερα.

Στις 15 Μαρτίου η Ευρωπαϊκή Ένωση δέχεται ευνοϊκά την έκθεση της Ελλάδας και την ανακοίνωση της επιτροπής για την αξιολόγηση των μέτρων που έχουν ληφθεί. Η επιτροπή εκτιμά την διασφάλιση των δημοσιονομικών στόχων για το 2010. Στις 25 Μαρτίου οι χώρες κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαιώνουν ότι θα στηρίξουν την Ελλάδα και την λήψη των μέτρων που εφάρμοσε στις 3 Μαρτίου.

Στις 11 Απριλίου η Ευρωπαϊκή ένωση επιβεβαιώνει την ετοιμότητα των κρατών - μελών να βοηθήσουν αν χρειαστεί. Στις 15 Απριλίου η Ελλάδα συζητά με την Ευρωπαϊκή επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για ένα πρόγραμμα οικονομικών πολιτικών. Που θα βοηθούσε με χρηματοδοτική συνδρομή. Στις 23 Απριλίου η Ελλάδα ζητά χρηματοδοτική συνδρομή από τα κράτη - μέλη της ζώνης του ευρώ και από το διεθνές νομισματικό ταμείο.

Στις 27 Απριλίου του 2010 ο τότε πρόεδρος της χώρας Γεώργιο Παπανδρέου ανακοινώνει από το Καστελόριζο ότι η Ελλάδα θα προσφύγει σε μηχανισμό στήριξης. Ο μηχανισμός βοήθησε την Ελλάδα υπό όρους. Η χώρα έλαβε μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής και δημοσιονομικής εξυγίανσης.

Η Ελλάδα στις 3 Μαΐου του 2010 αιτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση 80 δισ.€ και άλλα 30 δισ€ από το Διεθνές νομισματικό ταμείο. Η αίτηση αυτή περιέχει 3 μνημόνια.

- Μνημόνιο οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής.
- Τεχνικό μνημόνιο συνεννόησης.
- Μνημόνιο συνεννόησης στις συγκεκριμένες προϋποθέσεις οικονομικής πολιτικής.

Το πρώτο μνημόνιο υπογράφηκε από τον υπουργό οικονομικών Γεώργιο Παπακωνσταντίνου και τον πρόεδρο της τράπεζας της Ελλάδος Γεώργιο Προβόπουλο. Στις 8 Μαΐου έπεςαν οι τελικές υπογραφές για το πρώτο μνημόνιο.

Ο πρωθυπουργός της χώρας στις 2 Μαΐου ανακοίνωσε τα μέτρα του πρώτου μνημονίου που αποτέλεσε και το τρίτο πακέτο μέτρων που Έλαβε η Ελλάδα μέσα σε ένα χρόνο.

- Αντικατάσταση του 13ου και 14ου μισθού των δημοσίων υπαλλήλων με το επίδομα των 500€ σε όλους όσους έχουν αποδοχές μέχρι 3000€ και πλήρης κατάργηση των δύο μισθών για μεγαλύτερες αποδοχές.
- Αντικατάσταση της 13ης και 14ης σύνταξης με το επίδομα 800€ για συντάξεις έως 2500€.
- Περαιτέρω περικοπή επιδομάτων 8% στα επιδόματα των δημοσίων υπαλλήλων και σε 3% στους υπαλλήλους των ΔΕΚΟ όπου δεν υπάρχουν επιδόματα.
- Αύξηση του υψηλού συντελεστή ΦΠΑ από 21% σε 23% του μεσαίου από 10% σε 11% και από 11% σε 13%. Και αντίστοιχα του χαμηλού ΦΠΑ στο 6,5%.
- Αύξηση στις αντικειμενικές τιμές των ακινήτων.
- Αύξηση στον ειδικό φόρο κατανάλωσης σε καύσιμα, τσιγάρα και ποτά κατά 10%.
- Πρόθεση ενός επιπλέον 10% στους φόρους εισαγωγής επί της αξίας των περισσότερων εισαγόμενων αυτοκινήτων.
- Νέο νομοσχέδιο προέβλεπε αλλαγές στα εργασιακά με αύξηση του ορίου απολύσεων και μείωση του κατώτατου μισθού.
- Επιπλέον, στα ασφαλιστικά θέματα το μνημόνιο προέβλεπε την αύξηση στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών στο δημόσιο τομέα στα 65 χρόνια.

Η Ελλάδα έλαβε σύνολο οικονομική ενίσχυση ύψους 110δισ €. 80 δισ € από την Ευρωπαϊκή Ένωση και 30 από το ΔΝΤ.

Πίνακας 1: Πρώτο μνημόνιο

ΠΡΩΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ					
ΔΩΣΕΙΣ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	ΠΟΣΟ	ΔΝΤ	ΠΟΣΟ	ΣΥΝΟΛΟ σε δισ. €
1	18-Μαϊ-10	14,5	12-Μαϊ-10	5,5	20,0
2	13-Σεπ-10	6,5	14-Σεπ-10	2,5	9,0
3	19-Ιαν-11	6,5	21-Δεκ-10	2,5	9,0
4	16-Μαρ-11	10,9	16-Μαρ-11	4,1	15,0
5	15-Ιουλ-11	8,7	13-Ιουλ-11	3,3	12,0
6	14-Δεκ-11	5,8	7-Δεκ-11	2,2	8,0
Σύνολο		52,90		20,1	73,00

πηγή: Ευρωπαϊκή επιτροπή

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται οι δώσεις που έλαβε η Ελλάδα από το πρώτο μνημόνιο. Συνολικά η οικονομική ενίσχυση ήταν ύψους 73 δις €. 52,9 από την Ευρωπαϊκή Ένωση και 20,1 δις € από το ΔΝΤ. Απεικονίζονται μόνο τα ποσά που αξιοποιήθηκαν από την Ελλάδα. [14,15,16]

4.3 Από το πρώτο μνημόνιο στην υπογραφή του δεύτερου μνημονίου

Παρόλο που η Ελλάδα έκανε μεγάλη πρόοδο με τα μέτρα που εφάρμοσε βάση του πρώτου μνημονίου. Δεν κατάφερε να επανέρθει σε κανονικούς ρυθμούς. Διότι κάποιοι παράγοντες δεν μπόρεσαν να σταθεροποιηθούν:

- Η μη πολιτική σταθερότητα.
- Η μη εμπιστοσύνη της κοινωνίας στο κράτος.
- Η υψηλή ύφεση.

Οδήγησαν την χώρα στην λήψη επιπρόσθετων μέτρων και την υπογραφή μιας δεύτερης οικονομικής ενίσχυσης του λεγόμενου 2^{ου} μνημονίου. Το δεύτερο μνημόνιο υπογράφηκε στις 1 Μαρτίου του 2012 από τον τότε πρόεδρο Λουκά Παπαδήμο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η συνολική χρηματοδότηση του δεύτερου προγράμματος προβλεπόταν στα:

Πίνακας 2: Δεύτερο μνημόνιο

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ	
	ΠΟΣΟ σε δις €
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	144,7
Α ΜΝΗΜΟΝΙΟ	19,8
Σύνολο	164,5

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα η Ευρωπαϊκή Ένωση θα χορηγούσε στην Ελλάδα το ποσό των 144,7 δις €. Θα συμπεριλαμβανόταν και το ποσό ύψους 19,8 δις € που δεν αξιοποιήθηκε από το πρώτο μνημόνιο.

Όλα ξεκίνησαν στις 21 Ιουλίου του 2011 όπου πραγματοποιήθηκε σύνοδος κορυφής από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εγκρίθηκε μια νέα δέσμη μέτρων για την Ελλάδα. Η χρηματική βοήθεια για την χώρα ήταν 100 δις €. Επίσης εγκρίθηκε και

βοήθεια για τον ιδιωτικό τομέα ύψους 37δισ €. Αυτό ονομάστηκε το λεγόμενο PSI (Private Sector involvement) ή η εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα στην αναδιάρθρωση του κρατικού χρέους.

Στις 16-27 Οκτωβρίου στην σύνοδο κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης πάρθηκαν δύο σημαντικές αποφάσεις για την μείωση του κινδύνου ενδεχόμενης αθέτησης των Ελληνικών υποχρεώσεων.

1. Απαιτήθηκε από όλες τις Ευρωπαϊκές τράπεζες να επιταχύνουν την κεφαλαιοποίηση. Όστε να είναι αρκετά ισχυρές ώστε να αντέχουν σε εκείνες τις οικονομικές ζημίες που ενδεχομένως να γινόταν λόγω μη δυνατότητας πληρωμής από την Ελλάδα.
2. Να αξιοποιηθεί το EFSF (European Financial Stability Facility) ή Ευρωπαϊκό ταμείο χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Από 500 δισ € σε 1 τρις € ως τείχος προστασίας για την προστασία της χρηματοοικονομικής σταθερότητας σε μια νέα κρίση χρέους.

Στις 12 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε η τελική συμφωνία η οποία προέβλεπε τις εξής 3 προϋποθέσεις από την τρόικα:

1. Περικοπή των κρατικών ομολόγων κατά 50%. Για την μείωση του χρέους κατά 100 δισ €.
2. Η χώρα όφειλε να εφαρμόσει ένα αυστηρά πακέτο λιτότητας για να μετατρέψει το έλλειμμα του προϋπολογισμού της σε βιώσιμη κατάσταση.
3. Οι Έλληνες πολιτικοί έπρεπε να υπογράψουν μια συμφωνία για την εγγύηση της υποστήριξης τους στο πακέτο λιτότητας.

Τα μέτρα που προέβλεπε το δεύτερο μνημόνιο ήταν τα εξής:

- Μείωση 22% του κατώτατου μισθού σε όλα τα κλιμάκια του βασικού μισθού. Από τα 761€ σε 586€. Και 32% σε νέους έως 25 ετών.
- Κατάργηση 150.000 εργασίας μέχρι το 2015. Οι 12.000 να καταργηθούν εντός του 2012.
- Ατομικές ή επιχειρησιακές συμβάσεις εργασίας αντί για κλαδικές.
- Περικοπές συντάξεων, επιδομάτων, δαπανών προς την υγεία, την άμυνα και την λειτουργία του κράτους.
- Κατάργηση των οργανισμών εργατικής κατοικίας και εστίας.
- Αύξηση αντικειμενικών αξιών και εισαγωγή φόρων στα ακίνητα.
- Πλήρες άνοιγμα 20 επαγγελματιών.

- Αύξηση των εισιτηρίων στις αστικές συγκοινωνίες και στον ΟΣΕ κατά 25%.
- Κλείσιμο εφοριών. Κατάργηση φοροαπαλλαγών. Και του χαμηλού ΦΠΑ στα νησιά.

Στης 6 Μάιου του 2013 η χώρα διεξάγει εκλογές και η νέα κυβέρνηση που αναλαμβάνει θέτει σε εφαρμογή τα προ απαιτούμενα του μνημονίου για να ακολουθήσει το πρόγραμμα. Στης 5 Νοεμβρίου παρουσιάζεται από την Βουλή το νέο μεσοπρόθεσμο πλαίσιο στρατηγικής πολιτικής το οποίο ψηφίστηκε από την νέα κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Αντώνη Σαμαρά. Τα μέτρα ήταν τα εξής:

- Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης στα 2 έτη.
- Μείωση στις συντάξεις από 5 έως και 15%.
- Μείωση στο εφάπαξ 83%.
- Κατάργηση της συλλογικής σύμβασης εργασίας.
- Κατάργηση όλων των δώρων και του επιδόματος αδείας για τους δημόσιους υπαλλήλους και τους συνταξιούχους.
- Μείωση του χρόνου απόλυσης από 6 σε 4 μήνες.
- Περικοπές σε ειδικά μισθολόγια.
- Ένταξη στο ενιαίο μισθολόγιο των εργαζομένων στις ΔΕΚΟ.
- Εφαρμογή διαθεσιμότητας ενός έτους σε υπαλλήλους του δημοσίου τομέα των οποίων οι θέσεις εργασίας καταργούνται.
- Κατάργηση των πολυάριθμων οικογενειακών επιδομάτων. Αντικατάσταση του με ένα οικογενειακό επίδομα στήριξης τέκνων.
- Αύξηση φόρου στο υγραέριο κίνησης κατά 23 λεπτά.
- Αντίτιμο 25€ στα νοσοκομεία.

Πίνακας 3: Δεύτερο μνημόνιο ανάλυση δόσεων

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ		
ΔΩΣΕΙΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΔΙΣ €
1	6/3/2012	34,60
2	19/3/2012	5,90
3	10/4/2012	3,30
4	19/4/2012	25,00
5	10/5/2012	4,20
6	28/6/2012	1,00
7	17/12/2012	7,00
8	17/12/2012	11,20

9	19/12/2012	16,00
10	31/1/2013	2,00
11	28/2/2013	2,80
12	29/4/2013	2,80
13	17/5/2013	4,20
14	31/5/2013	7,20
15	25/6/2013	3,30
16	31/7/2013	2,50
17	18/12/2013	0,50
18	28/4/2014	6,30
19	9/7/2014	1,00
20	17/8/2014	1,00
21	27/2/2015	-10,90
ΔΝΤ		12,00
Σύνολο		142,90

Πηγή: Ευρωπαϊκός μηχανισμός σταθερότητας

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται οι δώσεις που έλαβε η Ελλάδα κατά την ισχύ του δεύτερου μνημονίου. Όπως φαίνεται έλαβε σύνολο 20 δώσεις και η συνολική χρηματοδότηση ανήλθε στα 142,90 δις € από 164,5 € που είχε προβλέψει αρχικά η Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα 10,9 δις στις 27/2/2015 επιστράφηκαν στο Ευρωπαϊκό ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας για να εκδοθούν ομόλογα. Για την αύξηση κεφαλαίου των τραπεζών.

Η Ελλάδα από της 1 Μαρτίου του 2012 μέχρι και της 17 Αυγούστου 2014 μέσα από συνεχείς αξιολογήσεις της τρόικας και των euro group εφάρμοζε τα μέτρα του μνημονίου και εκταμιευόταν οι δώσεις. Στις 25 Ιανουαρίου του 2015 η χώρα εισέρχεται ξανά σε τροχιά εκλογών . Οι συζητήσεις για την 5 αξιολόγηση του β μνημονίου δεν είχαν κάποιο αποτέλεσμα. Το δεύτερο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης έληξε στις 30 Ιουνίου του 2015. [16]

4.4 Από το δεύτερο μνημόνιο στην υπογραφή του τρίτου μνημονίου

Το τρίτο πρόγραμμα άρχισε στις 19 Αυγούστου του 2015 και προβλέφθηκε να έχει εφαρμογή ως της 21 Αυγούστου του 2018. Το τρίτο μνημόνιο αποτέλεσε και το τελευταίο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης που έλαβε η Ελλάδα. Το τρίτο μνημόνιο

υπογράφηκε στις 13 Ιουλίου του 2015. Από τον τότε πρωθυπουργό της χώρας Αλέξη Τσίπρα.

Τον Αύγουστο του 2013 γίνονται συζητήσεις για την εκχώρηση ενός τρίτου προγράμματος οικονομικής στήριξης για την Ελλάδα. Η χρηματοδοτική στήριξη υπολογίστηκε στα 86 δις €. Για να χορηγηθεί όμως το ποσό του γ μηνιού η χώρα όφειλε να λάβει επιπρόσθετα μέτρα για να αντιμετωπίσει το χρέος της.

Πίνακας 4: Τρίτο μνημόνιο

ΤΡΙΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ		
ΔΩΣΕΙΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΔΙΣ €
1	19/8/2015	26
2	17/6/2016	10,3
3	15/6/2017	8,5
4	27/3/2018	6,7
5	6/8/2018	15
Σύνολο		66,5

Πηγή: Ευρωπαϊκό συμβούλιο

Η Ελλάδα στις 8 Ιουλίου του 2015 υποβάλλει αίτημα στον Ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης με μορφή κρατικού δανεισμού. Στις 10 Ιουλίου αφού έγινε αξιολόγηση και ανάλυση του κατά πόσο το χρέος της Ελλάδας είναι βιώσιμο. Η αξιολόγηση αυτή πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή επιτροπή και της Ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας.

Στη σύνοδο κορυφής στις 24 Μαΐου του 2015 η Ευρώ ομάδα συμφώνησε για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του Ελληνικού χρέους και την θέσπιση διαφόρων μέτρων. Στις 5 Δεκεμβρίου του 2016 η Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάζει μια δέσμη μέτρων για την ελάφρυνση του χρέους.

- Την εξομάλυνση του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής του δανείου της Ελλάδας στα 32,5 έτη.
- Τη μείωση του κινδύνου που αφορά τα επιτόκια με χρήση της στρατηγικής χρηματοδότησης του Ευρωπαϊκού ταμείου χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Και του Ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης.
- Παραίτηση από την προσαύξηση επιτοκίου για το 2017. Όσον αφορά τη δόση για την επαναγορά του χρέους του 2^{ου} Ελληνικού προγράμματος.

Στις 23 Ιανουαρίου το 2017 αρχίζει η εφαρμογή των παραπάνω μέτρων. Στις 13 Ιουλίου του 2015 συμφωνούνται τα προ απαιτούμενα μέτρα που οφείλει να λάβει η

Ελλάδα για να ξεκινήσουν οι συζητήσεις για το 3 μνημόνιο. Τα προ απαιτούμενα μέτρα ήταν τα εξής:

- Μεταρρυθμίσεις σε ΦΠΑ και συντάξεις.
- Διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Ελληνικής στατιστικής αρχής.
- Θέσπιση κώδικα πολιτικής δικονομίας. Δηλαδή σύνολο από κανόνες που αφορούν την επίλυση των ιδιωτικών διαφορών.
- Μεταφορά της οδηγίας για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών.

Στης 14 Αυγούστου του 2015 η Ελλάδα εφαρμόζει τα (4) προ απαιτούμενα μέτρα και ξεκινά η διαδικασία των συζητήσεων για το τρίτο μνημόνιο. Στης 19 Αυγούστου του 2015 το συμβούλιο του Ευρωπαϊκού μηχανισμού σταθερότητας εγκρίνει το μνημόνιο. Το τρίτο μνημόνιο περιλάμβανε (4) βασικούς άξονες στους οποίους θα πραγματοποιούνταν οι μεταρρυθμίσεις.

1. Αποκατάσταση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας: Η Ελλάδα θα πρέπει να πετύχει πλεόνασμα ύψους 3,5% του ΑΕΠ. Το οποίο θα επιτευχθεί από την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Από τις ρυθμίσεις που θα εφαρμοστούν στο ΦΠΑ στο σύστημα συνταξιοδότησης αλλά και στους συνεχείς φορολογικούς ελέγχους. Όστε τα έσοδα να είναι περισσότερα από τα έξοδα.
2. Διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας: Η Ελλάδα κατά την διάρκεια της κρίσης έχασε την δυνατότητα να έχει ένα σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Το 3 μνημόνιο θέτει κάποιους όρους οι οποίοι θα συμβάλουν στην σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Αυτοί είναι η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η ανα-κεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Τον φθινόπωρο του 2015 έγινε ο έλεγχος των στοιχείων των τραπεζών από την Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα. Στης 14 Αυγούστου του ιδίου έτους άνοιξε ο δρόμος για την ανα -κεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

[17,18]

Κεφάλαιο 5: Το τραπεζικό σύστημα

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί βασικό πυλώνα του χρηματοοικονομικού συστήματος. Το οποίο αποτελείται από τις χρηματοοικονομικές αγορές, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Βασική εργασία του τραπεζικού συστήματος είναι η μεταφορά κεφαλαίων από τις πλεονασματικές μονάδες στις ελλειμματικές μονάδες.

Ως χρηματιστηριακή αγορά ορίζεται το σύνολο των επενδυτών που ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να αγοράσουν χρεόγραφα που προσφέρονται από τις ελλειμματικές μονάδες. Ως χρηματοοικονομικά προϊόντα ορίζονται τα προϊόντα τα οποία διαπραγματεύονται στις χρηματιστηριακές αγορές. Όπως μετοχές, ομόλογα κ.α.

Ως χρηματοοικονομικός οργανισμός ορίζεται ένα δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα που ασχολείται με την μεταφορά κεφαλαίων μεταξύ καταθετών και δανειοληπτών. Τέλος η τράπεζα είναι μια επιχείρηση η οποία ασχολείται με χρηματικές και πιστωτικές συναλλαγές.

5.1 Η σημασία του τραπεζικού συστήματος

Ο χρηματοοικονομικός κλάδος διαδραματίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην οικονομία. Διότι εξασφαλίζει την διαμεσολάβηση μεταξύ των χρηματοοικονομικών οργανισμών και των επενδυτών. Ένα αποδοτικό χρηματοοικονομικό σύστημα ωθεί τους καταναλωτές σε αποταμιεύσεις. Με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται αποδοτικές επενδύσεις.

Στην ουσία οι τράπεζες είναι σημαντικές για τις υπηρεσίες που προσφέρουν:

1. Στη συλλογή των χρημάτων των ατόμων.
2. Να βοηθούν τους επενδυτές με εκχώρηση κεφαλαίων να υλοποιούν τις επενδύσεις τους.
3. Βοηθούν στην ασφαλή φύλαξη των χρημάτων.
4. Παρέχουν την δυνατότητα μεταφοράς χρημάτων.
5. Δημιουργούν μέσα συναλλαγής.
6. Βοηθούν στην ανάπτυξη του εμπορίου.
7. Παρέχουν πίστωση.
8. Παρέχουν δυνατότητα καταθέσεων.
9. Ελέγχουν την χρέωση.
10. Ωθούν την παραγωγικότητα.

11. Παρέχουν συμβουλές στους πελάτες.
12. Βοηθούν στην βιομηχανική και αγροτική ανάπτυξη.
13. Αυξάνουν τα έσοδα των κυβερνήσεων.
14. Βοηθούν στην καταπολέμηση της ανεργίας.
15. Βοηθούν στην δημιουργία ενός καλού βιοωτικού επιπέδου ζωής.
16. Ελέγχουν το συνάλλαγμα.
17. Βοηθούν στην εκχώρηση δανείων.
18. Βοηθούν την οικονομική σταθερότητα.
19. Καθορίζουν την οικονομική πολιτική. [19]

5.2 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Είναι η τράπεζα των 19 χωρών μελών τα οποία είναι μέλη της ένωσης του Ευρώ. Βασικός της σκοπός είναι «Η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών». Ιδρύθηκε το 1998. Η έδρα της είναι στην Φρανκφούρτη της Γερμανίας και πρόεδρος της είναι ο Μάριο Ντράγκι. Εργάζονται πάνω από 3500 σε όλη την Ευρώπη για την Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα.

Βασικά καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής τράπεζας είναι:

- Η εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής.
- Η διενέργεια πράξεων συναλλάγματος.
- Η κατοχή και διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των χωρών της ζώνης του Ευρώ.
- Η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών.

Δευτερεύοντα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας είναι:

- Η έκδοση τραπεζογραμματίων.
- Η συλλογή στατιστικών στοιχείων.
- Η συμβολή στην χρηματοοικονομική σταθερότητα και την τραπεζική εποπτεία.
- Οι συνεργασίες σε διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα διαθέτει 3 όργανα λήψης αποφάσεων. Πρώτο αποτελεί το διοικητικό συμβούλιο το οποίο απαρτίζεται από τα 6 μέλη της εκτελεστικής επιτροπής και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών κρατών μελών του ευρώ.

Οι αρμοδιότητες του είναι να λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για την εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα και στο Ευρώ σύστημα. Επιπλέον χαράζει την νομισματική πολιτική. Τέλος εκδίδει αποφάσεις για τον τομέα της τραπεζικής εποπτείας.

Δεύτερο όργανο αποτελεί η εκτελεστική επιτροπή. Που απαρτίζεται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και 4 άλλα μέλη που ορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο. Αρμοδιότητες του είναι η προετοιμασία των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου. Θέτει και εφαρμόζει την νομισματική πολιτική. Διαχειρίζεται τις καθημερινές εργασίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής τράπεζας. Ασκεί ορισμένες δραστηριότητες που τις εκχωρεί το διοικητικό συμβούλιο.

Τρίτο όργανο αποτελεί το γενικό συμβούλιο. Το οποίο περιλαμβάνει τον πρόεδρο, και τον αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας. Και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των 28 κρατών μελών. Βασικές του αρμοδιότητες είναι η συμβουλευτικές υπηρεσίες που προσφέρει. Η συλλογή στατιστικών δεδομένων.

Η προετοιμασίες των ετήσιων εκθέσεων της Ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας. Η έκδοση κανόνων για την λογιστική παρακολούθηση των εκθέσεων που θα υποβληθούν. Η θέσπιση των ορών απασχόλησης του προσωπικού της Ευρωπαϊκής τράπεζας. Τέλος πραγματοποιεί προετοιμασίες για τον καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών έναντι του Ευρώ. [20]

5.3 Η τράπεζα της Ελλάδος

Αποτελεί την κεντρική τράπεζα της Ελλάδας. Ιδρύθηκε το 1927 βάση του πρωτοκόλλου της Γενεύης και άρχισε την λειτουργία της το 1928. Διαθέτει 17 υποκαταστήματα, 32 πρακτορεία και 2 θυρίδες. Έχει ως έδρα την Αθήνα. Η νομική της μορφή είναι ανώνυμη εταιρεία.

Βάση της συνθήκης του Μάαστριχτ συμμετέχει στο σύστημα των κεντρικών τραπεζών που είναι χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μαζί με την Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα. Είχε το δικαίωμα έκδοσης χαρτονομισμάτων από το 1928 έως και το 2002 που η χώρα έγινε μέλος της ένωσης του €.

Η τράπεζα της Ελλάδος δεν είναι κρατική. Δεν μπορεί να λειτουργήσει ως εμπορική τράπεζα. Και δεν είναι σε θέση βάση καταστατικού του Ελληνικού κράτους να διαθέτει πάνω από το 35% της μετοχικής της σύνθεσης. Βασικός της σκοπός είναι «η διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού συνόλου των τιμών». Τέλος ανώτατο

όργανο αποτελεί η γενική συνέλευση των μετόχων. Είναι εισηγμένοι στο χρηματιστήριο Αθηνών και διοικητής της είναι ο Γιάννης Στουρνάρας.

Οι αρμοδιότητες της τράπεζας Ελλάδος χωρίζονται σε 2 κατηγορίες. Αυτές που αφορούν το Ευρώ σύστημα και σε άλλες αρμοδιότητες που έχει η τράπεζα.

Οι αρμοδιότητες που αφορούν το Ευρώ σύστημα είναι οι εξής:

1. Συμμετέχει στην χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ζώνης του Ευρώ που εφαρμόζει στην χώρα μας.
2. Διαχειρίζεται για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής τράπεζας μέρος του συναλλάγματος και του χρυσού.
3. Ασκεί επίβλεψη στα συστήματα πληρωμών. Ωστε να διασφαλίζει την σταθερότητα, την αξιοπιστία και την αποδοτικότητα τους. Ελέγχει το σύστημα ΔΙΑΣ και συμμετέχει στο target 2 που είναι ένα σύστημα παν' Ευρωπαϊκό και αφορά την μεταφορά κεφαλαίων μεγάλης αξίας.
4. Προωθεί ρυθμίσεις για την διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας αλλά και για το πώς διαχειρίζονται οι χρηματοοικονομικές κρίσεις.
5. Συλλέγει στατιστικά στοιχεία από άλλες τράπεζες.
6. Εκδίδει τραπεζογραμμάτια σε € αφού πρώτα έχει πάρει την έγκριση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής τράπεζας.
7. Φροντίζει για την προμήθεια των αναγκαίων ποσοτήτων ανά αξία τραπεζογραμματίων και κερμάτων. Ελέγχει την ποιότητα και την γνησιότητα τους μέσω μηχανών.

Άλλες αρμοδιότητες της Τράπεζας Ελλάδος

1. Εποπτεύει τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα και διάφορες επιχειρήσεις του χρηματιστηριακού τομέα.
2. Ελέγχει τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τους διαμεσολαβητές στις ασφάλειες.
3. Έχει την ευθύνη για την διαχείριση των άυλων τίτλων π.χ. σύστημα συναλλαγών ομολόγων Ελληνικού δημοσίου.
4. Έχει την ευθύνη της λειτουργίας της δευτερογενούς αγοράς τίτλων.
5. Διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας όσο και του χρυσού.
6. Εξυπηρετεί το δημόσιο ως ταμίας.
7. Δημιουργεί και δημοσιεύει στατιστικά στοιχεία που αφορούν την Ελληνική οικονομία.

8. Δημοσιεύει εκθέσεις για την οικονομική συγκυρία και την νομισματική πολιτική.

5.4 Η δομή του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Στην κορυφή του τραπεζικού συστήματος βρίσκεται η Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα η οποία αποφασίζει για την νομισματική πολιτική που θα εφαρμόσουν τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικό της προνόμιο είναι η δυνατότητα να εκδίδει χαρτονομίσματα.

Κάτω από την Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα βρίσκονται οι εμπορικές τράπεζες οι οποίες είναι αυτές που συναλλάσσονται με το κοινό. Δηλαδή τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες. Συναλλάσσονται επίσης και με την Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα. Κάτω από τις εμπορικές τράπεζες βρίσκονται οι πελάτες των τραπεζών.

1. Σύμφωνα με τα δεδομένα της τράπεζας της Ελλάδος στην χώρα δραστηριοποιούνται: 15 πιστωτικά ιδρύματα τα οποία έχουν έδρα στην Ελλάδα.

Πίνακας 5: Τραπεζικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΜΕ ΕΔΡΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΑΤΤΙΚΑ BANK, ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
ΑEGEAN BALTIC BANK Α.Τ.Ε.
PRAXIA BANK, ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε.
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΡΑΜΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

2. 16 Υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα κάποιο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λειτουργούν με κοινοτικό διαβατήριο. Δηλαδή έχουν την ελευθερία να παρέχουν υπηρεσίες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ή χωρίς εγκατάσταση στην χώρας μας. Αυτό βασίζεται στο παν' Ευρωπαϊκό πλαίσιο που ασκείται από κάθε χώρα που είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πίνακας 6: Τραπεζικά ιδρύματα με έδρα χώρα μέλος της Ε.Ε.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΜΕ ΕΔΡΑ ΧΩΡΑ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ Ε.Ε
BNP PARIBAS SECURITIES SERVICES
FCA BANK GmbH
OPEL BANK GmbH
HSBC FRANCE ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ
UNICREDIT BANK A.G.
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ *
CITIBANK EUROPE PLC (CEP)
VOLKSWAGEN BANK GmbH
BMW AUSTRIA BANK GmbH
DEUTSCHE BANK AG
FIMBANK PLC.
HAMBURG COMMERCIAL BANK AG
PROCREDIT BANK (BULGARIA) EAD
DVB BANK SE
EFG BANK (LUXEMBOURG) S.A
ABN AMRO BANK N.V

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

3. 4 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα χώρα που δεν ανήκει στην Ε.Ε. [22]

Πίνακας 7: Τραπεζικά ιδρύματα με έδρα χώρα εκτός Ε.Ε.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΜΕ ΕΔΡΑ ΧΩΡΑ ΕΚΤΟΣ Ε.Ε
BANK SADERAT IRAN
BANK OF AMERICA N.A.
PUBLIC JOINT-STOCK COMPANY "BANK OTKRITIE FINANCIAL CORPORATION" GREEK BRANCH
T.C. ZIRAAT BANKASI A.S.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

5.5 Τα είδη των τραπεζών

- **Κεντρική τράπεζα:** Είναι υπεύθυνη για την νομισματική πολιτική. Είναι ο βασικός δανειστής σε περίπτωση οικονομικής κρίσης. Παραδείγματα τέτοιων τραπεζών αποτελεί η Ομοσπονδιακή τράπεζα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η τράπεζα της Ελλάδος και η Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα.
- **Εμπορική τράπεζα:** Είναι η πιο κοινή τράπεζα. Αποτελούν τους κύριους παρόχους χρέωσης στα νοικοκυριά. Βασική τους ασχολία είναι η παροχή υπηρεσιών σε μεγάλες τράπεζες. Τέτοιες τράπεζες είναι η Citibank, HSC.
- **Επενδυτική τράπεζα:** Οι επενδυτικές τράπεζες είναι πολύπλοκοι οργανισμοί που προσφέρουν μια ποικιλία υπηρεσιών και εμπορεύονται τίτλους για το κέρδος. Πρέπει για να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους οι τράπεζες αυτές να παρέχουν μια πληθώρα από υπηρεσίες για να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους.
- **Ταχυδρομικό ταμειυτήριο:** Είναι ταμειυτήρια που συνδέονται με εθνικά συστήματα.
- **Ιδιωτική τράπεζα:** Ασχολείται με λογαριασμούς μεγάλων πελατών με μεγάλη οικονομική επιφάνεια. [23]

5.6 Η εξέλιξη των 4 μεγάλων Ελληνικών τραπεζών

5.6.1 Εθνική τράπεζα

Είναι η μεγαλύτερη τράπεζα της Ελλάδος. Ιδρύθηκε το 1841 και έχει ως έδρα την Αθήνα. Από το 1880 είναι μέλος του χρηματιστηρίου Αθηνών. Ενώ το 1999 εισάχθηκε και στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Το 1891 η τράπεζα ιδρύει την εταιρεία γενικών ασφαλίσεων Εθνική. Και το 1927 την Εθνική κτηματική τράπεζα. Μέχρι το 1928 είχε το προνόμιο έκδοσης χαρτονομισμάτων. Μετά το προνόμιο αυτό μεταφέρθηκε στην τράπεζα της Ελλάδος.

Το 1953 εξαγόρασε την τράπεζα Αθηνών. Το 1998 συγχωνεύτηκε μέσω της απορροφήσεως με την Εθνική κτηματική. Στόχος της τράπεζας είναι η στροφή στην λιανική τραπεζική. Το 2002 η Εθνική τράπεζα προχωρά στην συγχώνευση με την Εθνική τράπεζα επενδύσεων βιομηχανικής ανάπτυξης Α.Ε. Το 2006 εξαγόρασε την τράπεζα τουρκικής Finansbank και την Vojvodjanska Banka στη Σερβία.

Το δίκτυο της Εθνικής τράπεζας περιλαμβάνει 429 καταστήματα εξυπηρέτησης ιδιωτών και επιχειρήσεων. Ενώ τα ATM ανέρχονται σε 14710. Επιπλέον απασχολεί

10208 υπαλλήλους. Ο όμιλος εκτός από την παρουσία του στην Ελλάδα έχει και παρουσία σε 8 χώρες (Βουλγαρία, Σκόπια, Μάλτα, Αυστραλία, Κύπρο, Ρουμανία, Αίγυπτο, και Ηνωμένο Βασίλειο.)

Οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι οι καταθέσεις χρημάτων σε διάφορους λογαριασμούς. Έκδοση χρεωστικών, πιστωτικών και προ- πληρωμένων καρτών. Διάφορα δάνεια όπως στεγαστικά, καταναλωτικά.

Προσφέρει οικολογικές λύσεις και προγράμματα ασφάλειας και φροντίδας. Επιπλέον αναπτύσσονται τα επενδυτικά προϊόντα και οι συναλλαγές στο χρηματιστήριο. Επίσης εξελίσσεται το private και premium banking. Τέλος παρέχονται και εξειδικευμένες υπηρεσίες όπως το leasing και το factoring. [24]

5.6.2 Τράπεζα Alpha bank

Είναι μια από τις πιο μεγάλες επενδυτικές τράπεζες της Ελλάδος. Ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Κωστόπουλο ο οποίος δημιούργησε μια εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Το 1918 η επιχείρηση του Κωστόπουλου ονομάστηκε τράπεζα Καλαμών. Το 1924 η βάση της τράπεζας μεταφέρθηκε από την Καλαμάτα στην Αθήνα. Και μετ' ονομάστηκε σε τράπεζα Ελληνικής εμπορικής πίστης.

Το 1972 ονομάστηκε σε τράπεζα πίστεως και τελικά το 1994 ονομάστηκε Alpha τράπεζα πίστεως. Το 1999 εξαγόρασε το 51% της Ιονικής τράπεζας. Το 2000 η συγχώνευση της τράπεζας πίστεως και της Ιονικής έδωσε στην Alpha το τελικό της όνομα Alpha bank. Το 2013 εξαγόρασε την εμπορική τράπεζα.

Το 2014 εξαγόρασε την Citibank. Ο όμιλος Alpha bank έχει 406 καταστήματα εξυπηρέτησης πελατών στην Ελλάδα. Επίσης ο όμιλος διαθέτει και παρουσία στο εξωτερικό σε χώρες όπως η Αλβανία η Κύπρος η Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και στην Ρουμανία. Έχει 7.793 εργαζομένους. Παρέχει παρόμοιες τραπεζικές υπηρεσίες με αυτές της Εθνικής τράπεζας. Όπως προγράμματα επενδύσεων, άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών, καρτών, προγράμματα ασφαλίσεων, πράσινες λύσεις κ.α.[25,26]

5.6.3 Τράπεζα Πειραιώς

Ιδρύθηκε το 1916 και έχει έδρα την Αθήνα. Το 1975 πέρασε υπο κρατικό έλεγχο μέχρι το 1991. Το 1918 εισάχθηκε στο χρηματιστήριο Αθηνών. Το 1998 απορρόφησε την τράπεζα Chase Manhattan και την Credit Lyonnais. Το 1999 απέκτησε το 35%

της τράπεζας Χίου. Απορρόφησε την National Westminster bank. Το 2000 συγχωνεύτηκε με την τράπεζα Χίου και της Μακεδονίας-Θράκης.

Το 2002 απέκτησε το 58% της Ελληνικής τράπεζας βιομηχανικής ανάπτυξης. Το 2013 εξαγόρασε την Millennium BCD. Επίσης απέκτησε μεγάλο αριθμό υποκαταστημάτων της τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής τράπεζας. Το 2014 απορρόφησε την γενική τράπεζα της Ελλάδος. Το 2015 απορρόφησε την πανελλήνια τράπεζα.

Ο όμιλος Πειραιώς διαθέτει 548 καταστήματα εξυπηρέτησης πελατών. Διαθέτει 1909 ATM και 12.000 εργαζομένους. Παρέχει παρόμοιες τραπεζικές υπηρεσίες με τις υπόλοιπες τράπεζες. Όπως προγράμματα επενδύσεων, χρηματιστηριακές συναλλαγές, έκδοση λογαριασμών και καρτών. Προγράμματα αποταμίευσης κ.α. Τέλος η τράπεζα έχει και παρουσία σε χώρες του εξωτερικού όπως η Γερμανία, η Ουκρανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. [27]

5.6.4 Τράπεζα Euro bank

Η Euro bank ιδρύθηκε το 1924. Και το 1999 συγχωνεύτηκε με την τράπεζα Αθηνών. Την ίδια χρονιά είχε εισαχθεί στο χρηματιστήριο Αθηνών ως Euro bank EFG. Υπήρχε και πιο πριν την συγχώνευση στο χρηματιστήριο Αθηνών ως τράπεζα εργασίας. Το 1990 ιδρύεται η Ευρωεπενδυτική τράπεζα Α.Ε. με ειδίκευση στους τομείς της επενδυτικής τραπεζικής και του private banking.

Το 1994 αποκτά το 75% της EFG private banking (Luxembourg) S.A. Το 1997 συγχωνεύεται η τράπεζα Euro bank EFG με την τράπεζα Interbank. Επιπλέον πραγματοποιείται η εξαγορά δικτύου καταστημάτων της τράπεζας Credit Lyonnais Greece S.A. Την ίδια χρονιά ονομάζεται από Ευρωεπενδυτική τράπεζα σε EFG Euro bank Α.Ε.

Το 1998 εξαγόρασε ποσοστό συμμετοχής του ελέγχου της τράπεζας Αθηνών. Το 1999 μεταβιβάζεται η τράπεζα Κρήτης στην τράπεζα Euro bank. Το 2000 η συγχωνεύεται η τράπεζα Euro bank EFG και η τράπεζα Εργασίας. Η τράπεζα μετ' ονομάζεται σε τράπεζα EFG Euro bank εργασίας Α.Ε. Επιπλέον απόκτησε το 19,25% της Bank post S.A της Ρουμανίας.

Το 2003 εξαγόρασε το 68% της τράπεζας post Banka A.D της Σερβίας. Επίσης αύξησε το ποσοστό συμμετοχής της στην Bank Post Ρουμανίας κατά 53,25%. Ακόμα αύξησε και το ποσοστό συμμετοχής της τράπεζας Banka A.B Σερβία σε ποσοστό

90,8%. Την χρονιά του 2004 αύξησε εκ νέου το ποσοστό της σε διάφορες τράπεζες όπως η Post bank στην Βουλγαρία σε ποσοστό 96,74%. [28]

Στην Euro bank EFG Beograd AB με ποσοστό 93,54%. Και στην Bank Post Ρουμανίας 58,6%. Επιπλέον εξαγόρασε το υπόλοιπο 50% της Alico Balkan Holding. Το 2005 εξαγόρασε την χρηματιστηριακή Hc Istanbul στην Τουρκία. Την Capital securities στην Ρουμανία. Το 2006 εξαγόρασε την τράπεζα Banca στην Σερβία ολόκληρη. Την DZI bank της Βουλγαρίας. Τέλος το 2007 εξαγόρασε την Tekfenbank στην Τουρκίας κατά 70%. Και την Universal bank της Ουκρανίας 99,3%.

Ο όμιλος της Euro bank έχει παρουσία και σε χώρες του εξωτερικού όπως η Κύπρος, το Λουξεμβούργο, την Σερβία την Βουλγαρία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Διαθέτει 653 καταστήματα για την εξυπηρέτηση των πελατών της στην Ελλάδα. Οι εργαζόμενοι ανέρχονται στους 13.104. Τέλος παρέχει τραπεζικές υπηρεσίες παρόμοιες των άλλων τραπεζών όπως άνοιγμα λογαριασμών, έκδοση καρτών, δάνεια κ.α.

Κεφάλαιο 6: Η τραπεζική εποπτεία και το πλαίσιο της Βασιλείας

Είναι σημαντικό οι αρχές να μελετούν και να εγκρίνουν τον διορισμό των διοικήσεων των τραπεζών. Να παρακολουθούν και να επιτηρούν τη λειτουργία τους, ώστε να διασφαλίζουν ότι λειτουργούν σωστά. Αυτή είναι η λεγόμενη *τραπεζική εποπτεία*.

Οι αρχές (συχνά οι κεντρικές τράπεζες) πρέπει να ελέγχουν ότι οι τράπεζες και άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα διοικούνται από κατάλληλα άτομα. Γι' αυτό κάθε πρόταση για μια νέα τράπεζα περνά από έλεγχο. Οι ρυθμιστικές αρχές ζητούν τακτικά αναφορά και επισκέπτονται τις τράπεζες για να διασφαλίσουν ότι συμμορφώνονται με τους κανόνες.

Οι τράπεζες επιθεωρούνται σε διάφορους τομείς όπως:

- Η κεφαλαιακή επάρκεια. (Capital adequacy)
- Η ποιότητα του ενεργητικού. (Asset quality)
- Η διοίκηση. (Management)
- Τα κέρδη. (Earnings)
- Η ρευστότητα. (Liquidity)
- Η ευαισθησία σε κίνδυνο αγοράς. (Sensitivity to market risk)

Οι αρχές μέσα από διάφορες ερωτήσεις και ελέγχους στους προαναφερθέντες τομείς είναι σε θέση να συμπεράνουν κατά πόσο οι τράπεζες συμμορφώνονται με τους κανόνες αυτούς. Οι κεντρικές τράπεζες που είναι εποπτικοί μηχανισμοί μπορούν να εξετάσουν αν οι καταναλωτές έχουν επαρκή προστασία σε άδικες πωλήσεις ή αν οι συμβουλές που έχουν λάβει από τις τράπεζες ήταν λανθασμένες.

Αν οι αρχές εντοπίσουν προβλήματα δηλαδή οι τράπεζες δεν συμμορφώνονται βάση των κανόνων τότε οι αρχές δίνουν εντολή στην τράπεζα να συμμορφωθεί. Σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις η τράπεζα μπορεί να οδηγηθεί σε οριστικό κλείσιμο.

6.1 Το πλαίσιο της Βασιλείας

Η επιτροπή της Βασιλείας η οποία αρχικά ονομάστηκε επιτροπή τραπεζικών κανονισμών και εποπτικών πρακτικών ιδρύθηκε από τους διοικητές των τραπεζών από 10 χώρες το 1974. Μετά από σοβαρές διεθνείς νομισματικές διαταραχές που έγιναν από τις τραπεζικές αγορές.

Η επιτροπή έχει έδρα στη Βασιλεία της Ελβετίας. Ιδρύθηκε με σκοπό να βελτιώσει την χρηματοοικονομική σταθερότητα. Βελτιώνοντας την ποιότητα της τραπεζικής εποπτείας αλλά και της επικοινωνίας των κρατών μελών για συνεργασία σε θέματα τραπεζικής εποπτείας.

Η πρώτη συνάντηση πραγματοποιήθηκε το 1975 και από τότε οι συναντήσεις γίνονται τρεις με τέσσερις φορές το χρόνο. Η επιτροπή έχει καθορίσει μια σειρά από διεθνείς πρότυπα που αφορούν ρυθμίσεις για τις τράπεζες. Αλλά και των συμφωνιών που έχουν πραγματοποιηθεί για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Αυτές είναι γνωστές ως Βασιλεία I, Βασιλεία II, Βασιλεία III.

6.2 Το έργο της Βασιλείας

Το έργο της Βασιλείας στοχεύει:

1. Κανένα τραπεζικό ίδρυμα να μην ξεφύγει από την εποπτεία.
2. Η εποπτεία να είναι επαρκής και συνεχής σε όλες τις χώρες μέλη. Γι' αυτό και δημοσιεύτηκε ένα έγγραφο το 1975 ονομαζόμενο "concordat" το οποίο ανέφερε τις αρχές για την κατανομή της εποπτικής ευθύνης στις τράπεζες, στα υποκαταστήματα και τις θυγατρικές.

Τα κύρια μέσα για να πραγματοποιηθεί το έργο της Βασιλείας είναι τα εξής:

1. Οι ανταλλαγές πληροφοριών για τις ρυθμίσεις των θεμάτων εποπτείας σε εθνικό επίπεδο.
2. Πραγματοποιείται ακριβής καταγραφή και διαχείριση των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες.
3. Βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα των κανόνων και των τεχνικών εποπτείας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.
4. Θεσπίζονται τα ελάχιστα πρότυπα και οι κανόνες εποπτείας σε δραστηριότητες και θέματα. Κάθε φορά που προκύπτει κάποια ανάγκη. Δηλαδή γίνονται ανανεώσεις των προτύπων για να εκτελείται καλύτερα η τραπεζική εποπτεία. [29,30]

6.3 Βασιλεία Ι: Το πρώτο σύμφωνο της επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών.

Οι τράπεζες ως επιχειρήσεις γνωρίζουν ότι δεν θα δανείσουν όλα τα χρήματα που διαθέτουν από τις καταθέσεις. Είναι λογικό να θεσπίσουν οι ίδιες κανόνες με τους οποίους να εξετάσεις τι ποσοστό από τις καταθέσεις θα κρατήσουν σε μετρητά. Και τι ποσοστό θα διαθέσουν σε βραχυπρόθεσμους τίτλους.

Όμως ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός σε αντίθεση με τον μακροχρόνιο δανεισμό δεν επιφέρει πολλά κέρδη. Οι τράπεζες ειδικά όταν δεν έχουν εξωτερικούς κανόνες να ακολουθήσουν για να συμμορφωθούν επιλέγουν τον μακροπρόθεσμο δανεισμό για να επιτύχουν υψηλότερα ποσοστά κέρδους.

Αυτό έχει ως συνέπεια το ποσοστό των μετρητών που αφήνουν στο τραπεζικό σύστημα να είναι εξαιρετικά χαμηλό και να μπορεί να εξυπηρετηθούν μόνο οι τρέχουσες συναλλαγές. Αυτό σημαίνει ότι οι τράπεζες αναλαμβάνουν ένα μεγάλο ρίσκο υψηλού κινδύνου. Διότι διατρέχουν άμεσα αρκετούς κινδύνους.

Πρώτος και βασικός κίνδυνος που διατρέχουν οι τράπεζες είναι ο κίνδυνος της ρευστότητας. Σε περίπτωση που μεγάλο πλήθος καταθετών σηκώσει τα χρήματα του από τις τράπεζες τότε αυτές δεν θα είναι σε θέση να τακτοποιούν τις υποχρεώσεις τους. Διότι το μεγαλύτερο ποσοστό των χρημάτων θα έχει δεσμευτεί σε μακροχρόνιο δανεισμό.

Επιπλέον διατρέχουν τον κίνδυνο της πτώχευσης. Διότι όσο μειώνει την κεφαλαιακή της βάση η τράπεζα τόσο μειώνει το ενεργητικό της. Με αποτέλεσμα να αυξάνεται το παθητικό της. Σε περίπτωση πολλαπλών μη εξυπηρετούμενων δανείων η τράπεζα δεν θα είναι σε θέση να αποπληρώσει τους καταθέτες της. Γιατί οι πελάτες δεν θα μπορούν να αποπληρώσουν τα δάνεια τους. Σκοπός των χρηματοοικονομικών συστημάτων είναι να μειώνουν τα ποσοστά κινδύνου που μπορούν να προκληθούν μέσω πτωχεύσεων και προβλημάτων ρευστότητας.

Με την έναρξη της κρίσης χρέους στην Λατινική Αμερική το 1980 αύξησε τις ανησυχίες της επιτροπής σχετικά με τους δείκτες του κεφαλαίου που επιδεινώνονταν στις διεθνείς τράπεζες σε περίοδο αυξημένου κινδύνου. Έτσι οι διοικητές των χωρών μελών της Βασιλείας αποφάσισαν να στρέψουν την προσοχή τους στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Στόχος ήταν η μέτρηση του δείκτη κεφαλαίου εντός και εκτός ισολογισμού των τραπεζών.

Η επιτροπή συζητούσε για μια πολυεθνική συμφωνία η οποία θα ενίσχυε την σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος και την κατάργηση μιας στις διάφορες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Τον Ιούνιο του 1988 οι διοικητές των 10 χωρών μελών της Βασιλείας ενέκριναν το βασιλικό σύμφωνο κεφαλαίου.

Το σύμφωνο προέβλεπε ότι έπρεπε να εφαρμοστεί ένας ελάχιστος δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας 8%. Στην ουσία τα ιδρύματα με αυτόν τον δείκτη εξασφάλιζαν ότι έχουν τα απαιτούμενα κεφάλαια για να αναλάβουν τους κινδύνους στους οποίους έχουν επενδύσει ή πρόκειται να επενδύσουν (π.χ. μακροπρόθεσμος δανεισμός). Το 1993 η επιτροπή αναφέρει ότι και οι 10 χώρες μέλη εφαρμόζουν σύμφωνο και τις απαιτήσεις του.

Το σύμφωνο της Βασιλείας τροποποιήθηκε για τον καλύτερο προσδιορισμό των αποθεματικών ζημιάς που θα μπορούσαν να υπολογιστούν στην κεφαλαιακή επάρκεια. Το 1996 η επιτροπή περνά σε μια άλλη μια τροποποίηση για να εισάγει στο σύμφωνο και τους κινδύνους της αγοράς. Αυτό αφορούσε τα ανοίγματα που πραγματοποιούσαν οι τράπεζες σε συνάλλαγμα, μετοχές και άλλα τραπεζικά προϊόντα.

6.3.1 Οι αδυναμίες του πρώτου συμφώνου της Βασιλείας

1. « Η ομαδοποίηση στις κατηγορίες στάθμισης για τον πιστωτικό κίνδυνο ήταν πολύ συγκεντρωτική και ως ένα βαθμό αυθαίρετη. Με αποτέλεσμα να μην υπάρχει επαρκής διαφοροποίηση με βάση τον πραγματικό πιστωτικό κίνδυνο κάθε χρηματοδοτικού ανοίγματος»
2. Δεν λάμβανε υπόψη το σύμφωνο άλλους κινδύνους όπως τον λειτουργικό κίνδυνο. Δηλαδή ανεπάρκεια στα πληροφοριακά συστήματα και λάθη κατά την εκτέλεση των συναλλαγών. Το σύμφωνο εστίαζε στους κινδύνους της αγοράς συνολικά. Προέβλεπε ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον πιστωτικό κίνδυνο περιλάμβαναν και τους υπόλοιπους κινδύνους.
3. Η εποπτική αντιμετώπιση κάποιων χρηματοοικονομικών προϊόντων δεν ήταν αρκετά εξιδεικευμένη. Η τιτλοποίηση των απαιτήσεων και τα πιστωτικά παράγωγα είναι μέθοδοι μεταφοράς πιστωτικού κινδύνου.
4. Το σύμφωνο δεν βοήθησε τις τράπεζες στο να δημιουργήσουν συστήματα που να περιορίζουν τον πιστωτικό κίνδυνο. Σε αντίθεση ενθάρρυνε τις τράπεζες στο να συμμορφώνονται τυπικά στους κανόνες του συμφώνου. [29,30]

6.4 Το σύμφωνο της Βασιλείας II: Το νέο κεφαλαιακό πλαίσιο

Οι ρυθμιστικές αρχές και οι τράπεζες άρχισαν να κατανοούν ότι οι κανόνες που προέβλεπε η Βασιλεία I αρκετά απλοϊκοί. Εφάρμοζαν τους ίδιους συντελεστές βαρύτητας για κάθε δάνειο. Επιπλέον ο συντελεστής βαρύτητας δανείων ήταν ίδιος για όλες τις χώρες μέλη. Κατ' επέκταση όλες οι τράπεζες είχαν τον ίδιο συντελεστή παρόλο που άλλες είχαν υψηλότερο κίνδυνο από άλλες.

Μετά από τις διάφορες τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πρώτο σύμφωνο η επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε το 1999 ένα νέο σύμφωνο το οποίο θα αντικαταστήσει το σύμφωνο του 1988. Το 2004 βγήκε μια αναθεωρημένη έκδοση του συμφώνου της Βασιλείας που ονομάστηκε σύμφωνο της Βασιλείας II.

Το δεύτερο σύμφωνο βασίστηκε σε 3 πυλώνες οι οποίοι ήταν οι εξής:

1. Ο πρώτος πυλώνας αφορά τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, οι οποίες επιδιώκουν να αναπτύξουν και να επεκτείνουν τους τυποποιημένους κανόνες του πρώτου συμφώνου της Βασιλείας I. Δηλαδή να μπορούν με βάση τις απαιτήσεις αυτές να καλυφθούν τόσο οι πιστωτικοί όσο και οι λειτουργικοί κίνδυνοι.
2. Ο δεύτερος πυλώνας αφορούσε τον σκοπό το οποίο αποβλέπει η εποπτεία της κεφαλαιακής επάρκειας ενός χρηματοοικονομικού ιδρύματος. Και της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές.
3. Ο τρίτος πυλώνας αφορούσε την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της αγοράς. Μέσα από την δημοσιοποίηση ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων.

6.4.1 Οι αδυναμίες του δεύτερου συμφώνου της Βασιλείας

1. Το δεύτερο σύμφωνο της Βασιλείας II υποτίμησε τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους. Και κυρίως τον πιστωτικό κίνδυνο. Το πρότυπο έδινε την δυνατότητα στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα την δυνατότητα να αξιολογούν τον πιστωτικό κίνδυνο με βάση τα δικά τους μοντέλα. Αλλά και το ύψος των κεφαλαιακών απαιτήσεων που θα πρέπει να διαθέτουν βάση των προτύπων. Η Βασιλεία II δεν κατάφερε να εξασφαλίσει στα τραπεζικά ιδρύματα αρκετά κεφάλαια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι τράπεζες να υπερβούν τα καθορισμένα κεφάλαια και να εκτεθούν σε διάφορους κινδύνους.
2. Το πλαίσιο της Βασιλείας II ήταν πολύ στενά συνδεδεμένο με την ρυθμιστική αρχή. Αυτό έδωσε την δυνατότητα στα τραπεζικά ιδρύματα να αποφασίσουν

πως θα εφαρμόσουν τους κανόνες των προτύπων. Οι διοικητές των τραπεζών είχαν την δυνατότητα να παρακάμπτουν πολλούς κανόνες της Βασιλείας II.

3. Η Βασιλεία II δεν επαρκούσε ως πρότυπο για τον κίνδυνο των αγορών.
4. Το πρότυπο δεν είχε προβλέψει το βασικό πρόβλημα των τραπεζών την ρευστότητα. Δηλαδή να αξιολογεί και να ελέγχει την σχέση ρευστότητας και φερεγγυότητας. [30,31]

6.5 Το πλαίσιο της Βασιλείας 3: Η απάντηση στην οικονομική κρίση του 2008

Με την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και πιο πριν από αυτήν η επιτροπή κατανοούσε ότι πρέπει να αναθεωρήσει το πλαίσιο της Βασιλείας II. Η κρίση επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τον τραπεζικό κλάδο. Τα αποθεματικά των τραπεζών ήταν σε άσχημη κατάσταση. Επιπλέον είχαν μεγάλο πρόβλημα ρευστότητας. Αυτό έγινε διότι δεν εκτιμήθηκαν σωστά οι πιστωτικοί κίνδυνοι αλλά και η υπερβολή πιστωτική επέκταση.

Τον Ιούλιο του 2009 η επιτροπή της Βασιλείας ανακοινώνει την πρώτη τροποποίηση του συμφώνου της Βασιλείας II. Οι νέες ρυθμίσεις αφορούν κυρίως την περίπλοκη τιτλοποίηση. Το 2010 η Ομάδα Διοικητών και Επικεφαλής Εποπτείας ανακοίνωσε υψηλότερα ελάχιστα κεφαλαιακά πρότυπα για τις εμπορικές τράπεζες. Τον Νοέμβριο του 2010 εγκρίθηκε το νέο σύμφωνο βασιλείας ή αλλιώς η Βασιλεία III.

Το σύμφωνο της Βασιλείας III προέβλεπε:

A) Διατάξεις μέσω των οποίων επέρχονται οι τροποποιήσεις σε διατάξεις της Βασιλείας II που αφορούν την κεφαλαιακή επάρκεια των Διεθνών τραπεζών καθώς και προσθήκες.

- Οι τροποποιήσεις αφορούν τις διατάξεις για τα ελάχιστα Ίδια κεφάλαια. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται η ενίσχυση της ποιότητας των Ιδίων κεφαλαίων. Μετά από την αξιολόγηση των εμπειριών που αντλήθηκαν κατά την διάρκεια της πρόσφατης διεθνούς κρίσης.
- Οι διατάξεις για την κάλυψη των τραπεζών έναντι της έκθεσης τους στον πιστωτικό κίνδυνο. Οι τράπεζες με την έναρξη της οικονομικής κρίσης υπέστησαν σημαντικές ζημιές από ανοίγματα για την οποία δεν είχαν θέσει κανόνες κεφαλαιακής επάρκειας.

B) Τα νέα στοιχεία που εισάγει το σύμφωνο της Βασιλείας III είναι τα εξής:

- Σε εκείνες μέσω των οποίων καθιερώνονται ρυθμίσεις για την παρέμβαση της λειτουργίας των τραπεζών.
 - ✓ Συντελεστή μόχλευσης: Αφορά την υπερβολή μόχλευση των τραπεζών που αποτέλεσε και βασικό αίτιο της Οικονομικής κρίσης. Έτσι η Βασιλεία III καθιερώνει ένα συντελεστή μόχλευσης 3%. Βασίζεται στις απαιτήσεις της κεφαλαιακής επάρκειας και όχι στο κίνδυνο. (Δηλαδή στα στοιχεία του ενεργητικού). Ο συντελεστής ορίζεται (Ίδια κεφάλαια/σύνολο στοιχείων ενεργητικού).
 - ✓ Συντελεστής ρευστότητας: Η επιτροπή της Βασιλείας προχώρησε στην καθιέρωση standards για την ρευστότητα και για την κεφαλαιακή επάρκεια. Με σκοπό να δημιουργηθεί υγιής ανταγωνισμός των τραπεζών. Έτσι καθιερώνονται δύο συντελεστές ρευστότητας. Τον βραχυχρόνιο συντελεστή κάλυψης ρευστότητάς (Liquidity Coverage Ratio). Ο οποίος επιδιώκει την διασφάλιση της ύπαρξης επαρκών, υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων ώστε να καλυφθούν οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις. Ο δείκτης LCR ορίζεται ως (Απόθεμα ρευστοποίησης στοιχείων ενεργητικού/ Σύνολο καθαρών ταμειακών ροών). Επιπλέον ορίζεται ο μακροχρόνιος συντελεστής καθαρής σταθερής χρηματοδότησης. (Net Stable Funding Ratio). Ο δείκτης NSFR ορίζεται ως (διαθέσιμη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης/απαιτούμενη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης). Στόχος του δείκτη αυτού είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος που απορρέει από τον ετεροχρονισμό στη ρευστοποιησιμότητα των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού. Επίσης δημιουργεί κίνητρο στις τράπεζες να χρηματοδοτούνται από σταθερές πηγές για την χρηματοδότηση των περιουσιακών στοιχείων.
- Σε εκείνες που καθιερώνουν κανόνες μακρο – προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης. Οι ρυθμίσεις – κανόνες της Βασιλείας III ξεκινούν την ισχύ τους από το 2013 έως το 2019.
 - ✓ Εισαγωγή διατάξεων για την αντιμετώπιση της χρονικής διάστασης του συστηματικού κινδύνου.

- ✓ Κατά την κρίση, η επιτροπή της Βασιλείας ορισμένοι από τους κανόνες που καθιερώνονται για την κάλυψη των τραπεζών έναντι της έκθεσης τους στον πιστωτικό κίνδυνο από συγκεκριμένα στοιχεία του χαρτοφυλακίου. Θα έχουν θετική συμβολή και στην διάσταση του συστηματικού κινδύνου.

6.5.1 Οι αδυναμίες του τρίτου συμφώνου της Βασιλείας III

- Οι κανόνες που θέτει το πλαίσιο της Βασιλείας III δεν μπορεί να εφαρμοστεί αμέσως. Αυτό θα έχει σημαντικά προβλήματα στην λειτουργία των τραπεζών. Αλλά και στο κόστος που θα πρέπει να ξοδέψουν οι τράπεζες για να εφαρμόσουν τους κανόνες. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις αυξάνονται συνεχώς και οι τράπεζες χρειάζονται ένα χρονικό διάστημα για να προσαρμοστούν.
- Μεγάλο πρόβλημα αποτελούν οι συνεχείς αναθεωρήσεις των προτύπων. Είδη από την θέσπιση του πρώτου προτύπου, δημιουργήθηκε και δεύτερο και μετά από πολλές αλλαγές το τρίτο. Αυτό οδηγεί σε ένα περιβάλλον ασάφειας στο οποίο δύσκολα μπορούν να προσαρμοστούν οι τράπεζες.
- Οι τράπεζες με την εφαρμογή των κανόνων θα περιορίσουν την προσφορά των δανειακών τους κεφαλαίων. Με αποτέλεσμα αυτό να επηρεάσει αρνητικά την ανάπτυξη της οικονομίας. [29,32]

Κεφάλαιο 7: Η επιρροή της οικονομικής κρίσης στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Η χρηματοοικονομική κρίση που ξέσπασε το 2008 επηρέασε σε μεγάλο βαθμό το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Επιπλέον με την συρρίκνωση της καταθετικής βάσης, την εφαρμογή των capital controls αλλά και τις συνεχούς αύξησης των κόκκινων δανείων το τραπεζικό σύστημα συνεχίζει να δοκιμάζει τις αντοχές του.

Επίσης με την κλιμάκωση της δημοσιονομικής κρίσης κατά το 2009 -2010 δημιούργησε ένα εξαιρετικά δυσχερές χρηματοοικονομικό περιβάλλον. Οι τράπεζες για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στην κρίση αυτή εφάρμοσαν διάφορα μέτρα και κανόνες ώστε να είναι σε θέση να συνεχίσουν την λειτουργία τους.

7.1 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον διεθνή τραπεζικό κλάδο

Οι τράπεζες στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής άρχισαν να πωλούν τα στεγαστικά δάνεια τους σε εταιρίες οι οποίες εξέδιδαν ομολογιακά δάνεια. Τα οποία στην συνέχεια τα πωλούσαν στο επενδυτικό κοινό. Αυτή η πρακτική είναι γνωστή ως *τιτλοποίηση απαιτήσεων*.

Η οποία μειώνει το πιστωτικό κίνδυνο στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο. Η πρακτική αυτή όμως βασιζόταν στην έκδοση ομολόγων τα οποία ονομάστηκαν τοξικά ομόλογα τα οποία δεν μπορούν να διαπραγματευτούν στην δευτερογενή αγορά. Επίσης η πιστοληπτική ικανότητα του εκδότη πολλές φορές δεν ήταν αληθινή. Αυτό οδήγησε στην αύξηση του πιστωτικού κινδύνου.

Αυτός που αγοράζει ομόλογα εισπράττει κατά διαστήματα τους τόκους. Όμως για να εισπραχθούν οι τόκοι πρέπει οι λήπτες των στεγαστικών δανείων να πληρώσουν την δόση τους κανονικά. Όμως με την έναρξη της κρίσης οι δανειολήπτες δεν ήταν σε θέση να πληρώνουν τα δάνεια τους αυτό επηρέασε τους κατόχους ομολόγων. Οι οποίοι πλέον κατείχαν *τοξικά ομόλογα* τα οποία είχαν χαμηλή αποτίμηση.

Οι τράπεζες βρέθηκαν να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας οι ίδιες αλλά και οι *θυγατρικές τους* διότι είχαν δώσει εγγυήσεις για τους τίτλους και έπρεπε να καταγράψουν τις ζημίες από τα ομόλογα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα δημιουργία κλίματος αβεβαιότητας στην αγορά. Επίσης αυξήθηκαν τα διατραπεζικά επιτόκια στην αγορά.

7.2 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον Ελληνικό τραπεζικό κλάδο

Οι επιπτώσεις της κρίσης στον Ελληνικό τραπεζικό κλάδο ήταν λιγότερες σε σχέση με την διεθνή διάσταση και τα προβλήματα που προκάλεσε η κρίση. Αυτό έγινε διότι οι Ελληνικές τράπεζες δεν είχαν πρόβλημα φερεγγυότητας επειδή δεν είχαν στην κατοχή τους τα τοξικά ομόλογα. Με αποτέλεσμα οι τράπεζες να μην χρειάζεται να καταγράψουν ζημίες από τα ομόλογα αυτά. Οι Ελληνικές τράπεζες βασίστηκαν κυρίως στην εκχώρηση στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων για την αύξηση της κερδοφορίας τους. Και όχι στα ομόλογα όπως έπραξαν οι τράπεζες του εξωτερικού.

Οι Ελληνικές τράπεζες είχαν μια σταθερή κεφαλαιακή επάρκεια. Έτσι ήταν σε θέση να αντιμετωπίσουν τους διάφορους κινδύνους αλλά και να προστατέψουν τις καταθέσεις των πελατών. Την Ελλάδα την επηρέασε κυρίως η αύξηση των επιτοκίων. Αυτό οδήγησε τους δανειολήπτες να μην αποπληρώνουν στην ώρα τους τα δάνεια. Με αποτέλεσμα να αυξηθούν τα κόκκινα δάνεια.

Επίσης μειώθηκαν οι καταθέσεις λόγω κλίματος χρηματοοικονομικής και πολιτικής αστάθειας. Έτσι μειώθηκε σε ανησυχητικό βαθμό η ρευστότητα των τραπεζών. Τα κέρδη επηρεάστηκαν και αυτά και υπήρξαν χρονιές όπου οι τράπεζες κατέγραψαν στους ισολογισμούς τους ζημίες και όχι κέρδος.

7.3 Τα μέτρα που εφάρμοσαν οι Ελληνικές τράπεζες για να αντιμετωπίσουν την κρίση

1. Το πρώτο μέτρο που έλαβαν οι Ελληνικές τράπεζες ήταν η ενίσχυση της ρευστότητας. Με βάση το νόμο Ν.3723/2008 η οικονομία ενισχύθηκε με 28 δις €. Το πρόγραμμα αυτό πέρασε από την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αφορούσε την ενίσχυση της Ελληνικής οικονομίας μέσω των τραπεζών. Είχε συγκεκριμένη χρονική διάρκεια. Στην ουσία δεν αφορούσε την παροχή μετρητών από το δημόσιο στις τράπεζες αλλά συνδυασμό ομολόγων και εγγυήσεων του δημοσίου. Η διευκόλυνσή και η στήριξη που δόθηκε στις τράπεζες είχε με βάση τις προβλέψεις του προγράμματος ένα κόστος για τις τράπεζες. Το πρόγραμμα αυτό αξιοποιήθηκε κατά 33,6% από την Ελληνική οικονομία ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση το ποσοστό έφτασε σε 40%.

2. Το δεύτερο μέτρο που έλαβαν οι Ελληνικές τράπεζες ήταν η τροποποίηση του πλαισίου για την εγγύηση των καταθέσεων. Πραγματοποιήθηκε η αύξηση του ορίου της αποζημίωσης των καταθέσεων από 20000€ σε 100000€. Να λαμβάνει αποφάσεις η Τράπεζα της Ελλάδος όταν γνωστοποιεί ότι υπάρχουν πιστωτικά ιδρύματα τα οποία δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις στους καταθέτες. Επίσης το μέτρο αυτό μεριμνά ώστε να γίνονται έλεγχοι από το ταμείο εγγυήσεων και καταθέσεων για την ομαλή λειτουργία των συστημάτων του αλλά και την εξασφάλιση των αποζημιώσεων των καταθετών.

7.4 Ανάλυση των βασικών τραπεζικών μεγεθών κατά την διάρκεια της κρίσης

7.4.1 Η εξέλιξη των τραπεζικών καταθέσεων στις Ελληνικές τράπεζες

Οι Ελληνικές τράπεζες έχουν ως βασική πηγή κεφαλαίων τις καταθέσεις τους. Αυτές διακρίνονται σε ταμειυτηρίου, όψεως, προθεσμιακές, γeros.

Διάγραμμα 6: Η εξέλιξη των τραπεζικών καταθέσεων στις Ελληνικές τράπεζες

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω διαγράμματος παρουσιάζεται η εξέλιξη των καταθέσεων στις Ελληνικές τράπεζες από το 2009 μέχρι και τον Ιούλιο του 2019. Οι καταθέσεις στα Ελληνικά τραπεζικά συστήματα μειώνονται σταδιακά κατά

την διάρκεια της κρίσης. Διότι δεν υπάρχει θετικό κλίμα εμπιστοσύνης για τις τράπεζες. Επιπλέον υπήρχε το σενάριο να επιστρέψει η χώρα στο προηγούμενο νόμισμα της την δραχμή και να γίνει η υποτίμηση του.

Επίσης υπήρχε και το σενάριο να πραγματοποιηθεί κούρεμα στις καταθέσεις. Όλα αυτά συνέβαλαν στην μείωση των καταθέσεων. Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί ότι την χρονιά 2011 οι καταθέσεις μειώθηκαν κατά 47.972 δις € διότι την προηγούμενη χρονιά υπογράφηκε το πρώτο πακέτο οικονομικής στήριξης της χώρας το πρώτο μνημόνιο.

Επίσης το 2015 έχουμε μεγάλη εκροή καταθέσεων διότι η Ελλάδα αποφασίζει να υπογράψει και το τρίτο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης το τρίτο μνημόνιο. Από το 2014 στο 2015 παρατηρείται μια απώλεια καταθέσεων ύψους 50.079 δις €. Τέλος από το 2017 και μετά φαίνεται μια σταδιακή αύξηση των καταθέσεων στις τράπεζες. Αυτό βοηθά στην αύξηση της ρευστότητας των Ελληνικών τραπεζών.

7.4.2 Η εξέλιξη των δανείων στις Ελληνικές τράπεζες

Με την μεγάλη ύφεση που προκάλεσε η κρίση όλα τα οικονομικά μεγέθη της χώρας άρχισαν να αποκτούν όλο και περισσότερο αρνητικούς ρυθμούς. Με την αύξηση του δημόσιου χρέους, την μείωση του ΑΕΠ και της αύξησης της ανεργίας πολλές επιχειρήσεις έκλεισαν και πολλά νοικοκυριά δεν ήταν και δεν είναι ακόμα και σήμερα σε θέση να αποπληρώσουν τα δάνεια που έλαβαν. Οι βασικές κατηγορίες δανείων που έχουν οι τράπεζες είναι τα καταναλωτικά, τα στεγαστικά και τα επιχειρηματικά δάνεια.

Διάγραμμα 7: Κατηγορίες δανείων στις Ελληνικές τράπεζες

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζονται οι κατηγορίες των βασικών δανείων που χορηγούν οι τράπεζες. Αρχικά έχουμε τα καταναλωτικά δάνεια που συμβολίζονται με μπλε χρώμα. Όπως φαίνεται από την έναρξη της κρίσης αρχίζουν και μειώνονται μέχρι και το 2019. Μετά έχουμε τα στεγαστικά δάνεια τα οποία και αυτά αυξομειώνονται μέσα στα χρόνια αλλά από το 2015 αρχίζουν να έχουν μια σταδιακή πτώση. Τέλος υπάρχει και η κατηγορία των επιχειρηματικών δανείων τα οποία μια αυξάνονται και μια μειώνονται.

Διάγραμμα 8: Σύνολο δανείων στις Ελληνικές τράπεζες

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Το παραπάνω διάγραμμα περιλαμβάνει συνολικά όλες τις κατηγορίες δανείων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Από το 2013 και μετά τα δάνεια όλα έχουν μια πτώση μέχρι και το 2019.

Μη εξυπηρετούμενα δάνεια – Κόκκινα δάνεια

Ένα τραπεζικό δάνειο θεωρείται μη εξυπηρετούμενο όταν περάσουν 90 ημέρες χωρίς ο δανειολήπτης(εταιρία ή φυσικό πρόσωπο) να πληρώσει τις δόσεις ή τους τόκους που έχουν συμφωνηθεί. Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι αντιμέτωπο με το πώς θα χειριστεί τα δάνεια αυτά.

Διότι τα δάνεια αυτά αποτελούν ένα σοβαρό φορτίο στον ισολογισμό των τραπεζών. Επίσης πρέπει να προβλέπουν τα δάνεια αυτά με μεγάλη προσοχή γιατί η συνεχής αύξηση τους μπορεί να προκαλέσει νέο χτύπημα στα κεφάλαια τους. Τέλος όσο αυξάνονται τα κόκκινα δάνεια οι τράπεζες μειώνουν τα έσοδα τους.

Διάγραμμα 9: Μη εξυπηρετούμενα δάνεια

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Με βάση το παραπάνω διάγραμμα τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αυξάνονται δραματικά από την έναρξη της κρίσης μέχρι το 2015. Από το 2016 και μετά παρατηρείτε μια σταδιακή μείωση των κόκκινων δανείων. Όμως παραμένουν να είναι αρκετά αυξημένα.

Διάγραμμα 10: Μη εξυπηρετούμενα δάνεια %

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Στο διάγραμμα αυτό παρουσιάζεται το σύνολο των μη – εξυπηρετούμενων δανείων σε ποσοστό.

Η Τράπεζα της Ελλάδος έλαβε διάφορα μέτρα για να μειωθούν τα κόκκινα δάνεια στις Ελληνικές τράπεζες αυτά ήταν:

1. Να καθιερώσουν οργανωτικά ανεξάρτητη μονάδα διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.
2. Να δημιουργεί θα μια στρατηγική διαχείρισης για τα ανοίγματα αυτά.
3. Να κατηγοριοποιήσουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στο χαρτοφυλάκιό τους με βάση σαφή κριτήρια και χαρακτηριστικά,.
4. Η διαχείριση και υλοποίηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων να υποστηρίζεται από τα κατάλληλα μηχανογραφικά συστήματα.
5. Να αναπτύξουν τύπους ρύθμισης για κάθε κατηγορία μη εξυπηρετούμενων δανείων και να προβούν στην καλύτερη αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης των δανειοληπτών.
6. Να υποβάλουν οι τράπεζες περισσότερα στοιχεία για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αλλά να αναφέρουν και τα προβλήματα που αντιμετώπισαν με αυτά.

[33]

7.4.3 Η πορεία των τραπεζικών κεφαλαίων

Διάγραμμα 11: Τραπεζικά κεφάλαια

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις (ALPHA,EUROBANK,ETE,PERAEUS)

Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω διαγράμματος παρατηρείται η πορεία των τραπεζικών κεφαλαίων των 4 μεγάλων τραπεζών. (Εθνικής, Alpha, Euro bank, Πειραιώς). Όπως φαίνεται από την έναρξη της κρίσης μέχρι το 2011 υπάρχει μια συστηματική μείωση των κεφαλαίων. Από το 2012 και μετά παρατηρείται μια ανάκαμψη αυτό οφείλεται βέβαια και στην ανά-κεφαλαιοποίηση των τραπεζών μέχρι το 2015 και μετά αρχίζουν να μειώνονται πάλι.

7.4.4 Η πορεία των καθαρών κερδών των τραπεζών

Διάγραμμα 12: Καθαρά κέρδη Ελληνικών τραπεζών

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις (ALPHA,EUROBANK,ETE,PERAEUS)

Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω διαγράμματος παραιτείται ότι και τα καθαρά κέρδη των 4 μεγάλων τραπεζών (Εθνικής, Alpha, Euro bank, Πειραιώς) παρουσιάζουν μεγάλες πτώσεις. Αναφορικά την χρονιά 2011 λόγο ότι η Ελλάδα βγήκε από τις αγορές και σημείωσε το μεγαλύτερο αρνητικό ποσοστό του Α.Ε.Π αυτό επηρέασε και τις τράπεζες. Φαίνεται από το 2016 και μετά να παρουσιάζουν τα καθαρά κέρδη μια σταδιακή αύξηση.

7.5 Ανάλυση βασικών χρηματοοικονομικών δεικτών των 4 μεγάλων Ελληνικών τραπεζικών

7.5.1 Δείκτης απόδοσης στοιχείων ενεργητικού

- Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται: (καθαρά κέρδη/σύνολο του ενεργητικού).
- Υπολογίζει τα κέρδη του τραπεζικού συστήματος σε σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας.

Διάγραμμα 13: Δείκτης απόδοσης ενεργητικού

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις (ALPHA,EUROBANK,ETE,PERAEUS)

Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω διαγράμματος και οι 4 τράπεζες παρουσιάζουν αρνητικές τιμές στον δείκτη απόδοσης ενεργητικού. Αυτό σημαίνει ότι τόσο το ενεργητικό του όσο και τα καθαρά τους κέρδη μειώθηκαν κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Από το 2010 μέχρι το 2012 ο δείκτης παρουσιάζει υψηλές αρνητικές τιμές.

Από το 2012-2015 που πραγματοποιήθηκαν 3 ανακεφαλαιοποιήσεις στις τράπεζες αυξάνεται ο δείκτης. Από το 2015 και μετά αρχίζει η ανάκαμψη του δείκτη με

χαμηλούς ρυθμούς. Στην ουσία ο δείκτης παρουσιάζει αρνητικές τιμές διότι παρουσιάζει και αρνητικά καθαρά κέρδη τις χρονιές 2010,2011,2012,2013,2014,2015.

7.5.2 Δείκτης απόδοσης Ιδίων κεφαλαίων

- Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται: Καθαρά κέρδη/ίδια κεφάλαια.
- Δείχνει την απόδοση που αποφέρει το κεφάλαιο που επενδύεται στις τράπεζες.

Διάγραμμα 14: Δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις (ALPHA,EUROBANK,ETE,PERAEUS)

Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω διαγράμματος ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων παρουσιάζει αρκετές διακυμάνσεις κατά την περίοδο 2010-2013. Από το 2014 και μετά οι αυξομειώσεις του δείκτη έχουν μικρότερο εύρος κλίμακας διότι αρχίζουν οι τράπεζες και παρουσιάζουν μια σταθερή πορεία σε σχέση με τις μεταβολές των κεφαλαίων και των καθαρών κερδών τους.

Οι αρνητικές τιμές του δείκτη οφείλονται στα αρνητικά καθαρά κέρδη που παρουσίαζαν οι τράπεζες κατά την περίοδο 2011-2013. Από ότι φαίνεται δεν επενδύεται με επιτυχία τα κεφάλαια στις τράπεζες.

7.5.3 Δείκτης ρευστότητας

- Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται: χορηγήσεις/καταθέσεις.
- Δείχνει την απαιτούμενη ρευστότητα για να ανταποκριθεί η τράπεζα στις υποχρεώσεις της.

Διάγραμμα 15: Δείκτης ρευστότητας

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις (ALPHA,EUROBANK,ETE,PERAEUS)

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα ο δείκτης ρευστότητας κυμαίνεται πάνω από την μονάδα. Γενικά ο δείκτης αυτός έχει ως βάση την μονάδα. Όσο ο δείκτης είναι πάνω από την μονάδα τότε οι τράπεζες έχουν υψηλή ρευστότητα. Όταν είναι κάτω της μονάδας τότε υπάρχει πρόβλημα ρευστότητας. Όλες οι τράπεζες παρουσιάζουν προβλήματα ρευστότητας. Κατά τις χρονιές 2012-2014. Επίσης από το 2015 και μετά αρχίζουν οι τράπεζες να παρουσιάζουν προβλήματα ρευστότητας μέχρι το 2018.

7.5.4 Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας

- Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται: Ιδια κεφάλαια/ενεργητικό.
- Όταν ο δείκτης έχει υψηλή τιμή σημαίνει ότι η τράπεζα δεν χρειάζεται εξωτερική χρηματοδότηση. Άρα είναι πιο αποδοτική.

Διάγραμμα 16: Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας

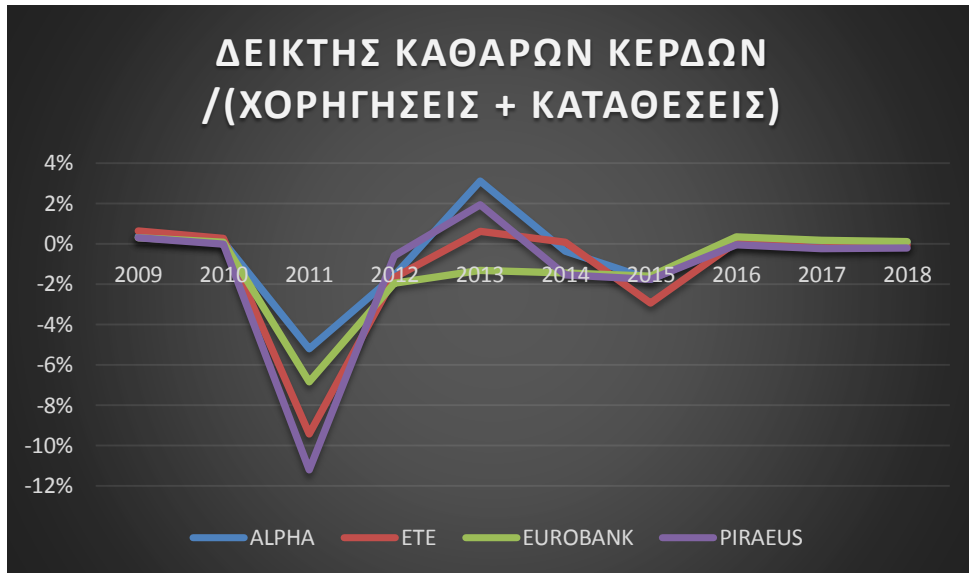
Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις (ALPHA,EUROBANK,ETE,PERAEUS)

Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω διαγράμματος παρατηρείται ότι οι τράπεζες έχουν αρκετά χαμηλό δείκτη την χρονιά του 2012. Όπου και παρουσίασαν αρνητικό δείκτη. Από το 2013 και μετά αυξάνεται ο δείκτης. Αυτό οφείλεται στις 3 ανακεφαλαιοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν 2013,2014,2015.

7.5.5 Δείκτης καθαρά κέρδη/(χορηγήσεις + καταθέσεις)

- Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται: Καθαρά κέρδη/(χορηγήσεις + καταθέσεις)
- Ο δείκτης αυτός δείχνει τα κέρδη των τραπεζών σε σχέση με χορηγήσεις και τις καταθέσεις.

Διάγραμμα 17: Δείκτης καθαρών κερδών / (χορηγήσεις + καταθέσεις)

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις (ALPHA,EUROBANK,ETE,PERAEUS)

Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω διαγράμματος βλέπουμε τα καθαρά κέρδη των τραπεζών σε σχέση με τις βασικές πηγές χρηματοδότησης των τραπεζών. Από το 2010- 2012 μειώνονται τα κέρδη. Ενώ από το 2013-2015 παρατηρείται μια αύξηση. Τέλος από το 2015 και μετά φαίνεται να έχουν όλες οι τράπεζες μια ανοδική πορεία.

7.6 Η ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών

Η ανακεφαλαιοποίηση είναι μια διαδικασία κατά την οποία εισρέουν κεφάλαια σε μια τράπεζα από έξω. Πολλές φορές λόγω προβλημάτων ρευστότητας οι τράπεζες αναγκάζονται να ζητήσουν έξτρα κεφάλαια για να είναι σε θέση να καλύψουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις τους. Και να μην βρεθούν σε κίνδυνο ανεπαρκούς ρευστότητας. Αυτό γίνεται κυρίως όταν η τράπεζα δεν έχει επαρκεί ρευστότητα κυρίως από τις καταθέσεις που είναι βασική πηγή εσόδων της. Η ανακεφαλαιοποίηση πραγματοποιείται με την έκδοση νέων μετοχών.

Στην ουσία η τράπεζα εισάγει νέο κεφάλαιο από την πώληση των μετοχών. Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί η ανακεφαλαιοποίηση η τράπεζα για να μην πτωχεύσει θα κουρέψει τους καταθετικούς λογαριασμούς ώστε να έχει το απαιτούμενο ρευστό που χρειάζεται.

Στην Ελλάδα λόγω της αδυναμίας που είχε η χώρα κατά την διάρκεια της κρίσης να έχει πρόσβαση στις αγορές. Αλλά και λόγω εκροής μαζικών καταθέσεων αναγκάστηκε μην μπορώντας να καλυτερέψει την ποιότητα του χαρτοφυλακίου της να στραφεί στην ανακεφαλαιοποίηση.

7.6.1 Πρώτη Ανακεφαλαιοποίηση

Σύμφωνα με την έκθεση της τράπεζας της Ελλάδος η ανακεφαλαιοποίηση εκτιμήθηκε στα 40,5δισ€ μέχρι το 2014. Το 2013 η Τράπεζα της Ελλάδος εφαρμόζει την μέθοδο των 4 συστηματικών τραπεζών (έτσι ονομάζεται η μέθοδος από την τράπεζα της Ελλάδος). Παρέχει 27,5 δις € τα οποία με την συμμετοχή των ιδιωτών γίνονται 25,5δισ €.

Με αυτά τα κεφάλαια καλύπτονται οι ανάγκες των 4 Ελληνικών τραπεζών Εθνικής, Πειραιώς, Alpha, Euro bank. Τα χρήματα αυτά διατέθηκαν από το ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Επιπλέον δόθηκαν άλλα 14,7δισ € στις μη συστηματικές τράπεζες. Δηλαδή στις υπόλοιπες τράπεζες. Με αυτή την ανακεφαλαιοποίηση το δημόσιο θα είχε τον έλεγχο των τραπεζών.

Αλλά αυτό δεν έγινε διότι η τρόικα έθεσε ως όρο να μην μπορεί το δημόσιο να ελέγχει τις τράπεζες τις οποίες ανακεφαλαιοποίησε. Τέλος να αναφερθεί ότι η πρώτη ανακεφαλαιοποίηση αναλύεται σε βάθος και αποτέλεσε μεγάλο μέρος του δεύτερου πακέτου οικονομικής ενίσχυσης του β μνημονίου.

7.6.2 Δεύτερη ανακεφαλαιοποίηση

Η δεύτερη ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών πραγματοποιήθηκε το 2014 χωρίς όμως να συμμετάσχει το ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Το οποίο παραιτήθηκε και ανέλαβαν οι ιδιώτες. Το συνολικό κεφάλαιο που δόθηκε ανήλθε σε στα 8,3δισ € για τις 4 συστηματικές τράπεζες. (Alpha, Eurobank, Πειραιώς, Εθνική). Οι νέες μετοχές διατέθηκαν με φθηνότερη τιμή σε σχέση με την πρώτη ανακεφαλαιοποίηση. Με αποτέλεσμα το δημόσιο να εμφανίζει ζημίες και να μειώσει τα ποσοστά του στις 4 συστηματικές τράπεζες.

7.6.3 Τρίτη ανακεφαλαιοποίηση

Η Τρίτη ανακεφαλαιοποίηση πραγματοποιήθηκε το 2015 και στόχο είχε την κεφαλαιακή ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος. Διότι λόγω των εκλογών αλλά και της μαζικής εκροής καταθέσεων κρίθηκε αναγκαίο να ενισχυθούν οι τράπεζες.

Συνολικά οι καταθέσεις μειώθηκαν κατά 45 δις € και αυξήθηκαν τα κόκκινα δάνεια. Επενδύθηκαν στις τράπεζες συνολικά 5,3 δις € από ιδιώτες, 2,7 δις € από την διαχείριση των στοιχείων του παθητικού (αντάλλαγμα μετοχών με ομολογίες) και 5,4 δις €. Και 5,4 δις € από το ΔΝΤ διότι κάποιες τράπεζες δεν είχαν καλύψει όλες τις κεφαλαιακές τους ανάγκες. [34]

7.7 Η πιστοληπτική ικανότητα των τραπεζών

Οι διεθνείς οίκοι πιστοληπτικής ικανότητας έχουν ως κύρια δραστηριότητα να αξιολογούν την πιστοληπτική ικανότητα των χωρών, των οργανισμών, των επιχειρήσεων, των τραπεζών αλλά και των ομολόγων που εκδίδουν οι δανειζόμενοι. Οι 3 μεγάλοι πιστοληπτικοί οίκοι είναι Moody's, Standard & Poor's (S&P), Fitch,. Η διαδικασία της αξιολόγησης βασίζεται σε :

- Στην ανάλυση του επιχειρηματικού κινδύνου.
- Στην ανάλυση του χρηματοοικονομικού κινδύνου.

Η ανώτατη βαθμολογία που μπορεί να λάβει μια οικονομία είναι 3^A. Χώρες και τράπεζες που λαμβάνουν τέτοια βαθμολογία έχουν μηδενική πιθανότητα να χρεοκοπήσουν. Η βαθμολογία c και d είναι οι ελάχιστες βαθμολογίες που μπορεί να λάβει ένα δανειζόμενος και φανερώνουν την βέβαιη ή σχεδόν βέβαιη χρεοκοπία του.

Διάγραμμα 18: Η πιστοληπτική ικανότητα των Ελληνικών τραπεζών

Πηγή: Οίκος αξιολόγησης Fitch

Με βάση τα δεδομένα του οίκου αξιολόγησης Fitch βλέπουμε ότι οι Ελληνικές τράπεζες κατά την διάρκεια της κρίσης υποβαθμίστηκαν αρκετές φορές. Όλοι οι οίκοι αξιολογούν τις τράπεζες με βάση μια κλίμακα η οποία αντιστοιχίζεται σε κάποιο

νούμερο. Για να έχει θετική αξιολόγηση μια τράπεζα πρέπει να έχει την δυνατή μικρότερη βαθμολογία. Όσο πιο μεγάλη βαθμολογία έχει τόσο χειρότερη είναι και η αξιολόγηση που της έχει δώσει ο οίκος.

Όλες οι Ελληνικές τράπεζες ξεκίνησαν με BBB+ αξιολόγηση που ισοδυναμεί με 8 μονάδες. Από το 2009 και μετά οι αξιολογήσεις έγιναν όλο και χαμηλότερες. Σημαντικές χρονιές αποτελούν οι 2015,2016,2017 όπου όλες οι τράπεζες άγγιξαν την κατώτερη κλίμακα του οίκου RD που ισοδυναμεί με πτώχευση.

Από το 2018 και μετά παρατηρείται πιο θετική αξιολόγηση στην κλίμακα ccc που ισοδυναμεί με 17 βαθμούς. Αλλά οι τράπεζες είναι ακόμα σε πολύ άσχημη θέση. Στην ουσία όσο περισσότερες μονάδες συλλέγει μια τράπεζα τόσο πολύ αυξάνονται οι πιθανότητες να μην είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις δανειακές τις υποχρεώσεις.

7.8 Προοπτικές –προτάσεις για τον τραπεζικό κλάδο

1. Οι τράπεζες για να ενισχύσουν το κλίμα εμπιστοσύνης τους με τους καταθέτες τους θα πρέπει να προσφέρουν ελκυστικές υπηρεσίες και να βελτιώνουν συχνά το τραπεζικό τους σύστημα.
2. Η συνεχής μείωση και πρόβλεψη των μη εξυπηρετούμενων δανείων βοηθά ώστε να μειωθεί ο πιστωτικός κίνδυνος.
3. Η προσέλκυση νέων επενδυτών θα βοηθήσει στην μείωση της ανεργίας, και στην μείωση του δημόσιου χρέους.
4. Οι τράπεζες μπορούν να εφαρμόσουν προγράμματα επιβραβεύσεων στους συνεπείς πελάτες τους.
5. Η μείωση της γραφειοκρατίας θα συμβάλει στην γρήγορη εκτέλεση των τραπεζικών εργασιών.
6. Η θέσπιση και η αναθεώρηση του πλαισίου της Βασιλείας ωθούν τις τράπεζες στον καλύτερο έλεγχο των οικονομικών τους στοιχείων.
7. Η θέσπιση μέτρων θα βοηθήσει τις τράπεζες να αντιμετωπίσουν νέες οικονομικές κρίσεις στο μέλλον.
8. Η αύξηση των επιτοκίων των καταθέσεων στις τράπεζες βοηθά στην αύξηση της ρευστότητας.
9. Η πολιτική για την χορήγηση των δανείων πρέπει να είναι πολύ αυστηρή.
10. Πρέπει το κράτος και οι τράπεζες να συνεργαστούν ώστε να δημιουργήσουν ένα ελκυστικό περιβάλλον επιχειρηματικότητας για την χώρα. [35,36]

Συμπεράσματα

Οι οικονομικές κρίσεις είναι φαινόμενα τα οποία επαναλαμβάνονται και επιφέρουν την δυσπιστία των πολιτών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η νομισματική κρίση αποτελεί την πιο κατανοητή μορφή κρίσης μαζί με την τραπεζική. Λόγο της παγκοσμιοποίησης οι οικονομίες συνδέονται μεταξύ τους και σε περιόδους οικονομικής κρίσης επηρεάζονται η μια από την άλλη. Όλες οι κρίσεις στην βάση τους έχουν προβλήματα χρηματοοικονομικής φύσεως. Τέλος όλες οι κρίσεις απαρτίζονται από τον ίδιο κύκλο ζωής που αποτελείται από 4 στάδια. Της διαμόρφωσης, της εκδήλωσης, της επίπτωσης και της επίλυσης.

Μια οικονομική κρίση που θα μείνει στην ιστορία αποτελεί η διεθνής οικονομική του 1929 και η διεθνής κρίση του 2008 στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Στις περισσότερες οικονομίες παρατηρείτε υπερτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και η υποτίμηση των νομισμάτων.

Η ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας παρατηρείται από το 1996 έως το 2009. Από το 2009 και μετά υπάρχει μια εκτεταμένη οικονομική ύφεση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση με την συνθήκη της Διακήρυξης των Παρισίων προσπάθησε να λάβει μέτρα για την σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Επίσης δημιούργησε το Ευρωπαϊκό συμβούλιο κινδύνου και το Ευρωπαϊκό σύστημα χρηματοοικονομικής εποπτείας.

Βασικά αίτια της οικονομικής κρίσης αποτελούν οι μακροοικονομικές ανισορροπίες, η υπερβολική πιστωτική επέκταση, η ασύμμετρη πληροφόρηση εντολέα- εντολοδόχου και τα ρυθμιστικά κενά και η ελλιπής εποπτεία. Όλα τα οικονομικά μεγέθη της Ελλάδος κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης παρουσιάζουν υψηλή πτωτική πορεία. Το ΑΕΠ μειώνεται. Ενώ η ανεργία, το δημόσιο χρέος και το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξάνονται ραγδαία.

Η Ελλάδα έλαβε σύνολο 3 πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης το μνημόνιο 1,2,3. Μετά από 8 χρόνια το 2016 κατάφερε να αντιστρέψει το χρόνιο έλλειμμα της σε πλεόνασμα. Δεν κατάφερε να μειώσει το δημόσιο χρέος της παρόλα τα μέτρα λιτότητας που ακολούθησε.

Ο βασικός ρόλος της Ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας είναι η διατήρηση των τιμών αλλά συμβάλει και στην εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής και της τραπεζικής εποπτείας. Βασικός πυλώνας τραπεζικής εποπτείας στην Ελλάδα αποτελεί η τράπεζα της Ελλάδος. Η τραπεζική εποπτεία έγινε υψίστης σημασίας από πολλές οικονομίες

χωρών διότι υπήρξε και υπάρχει μεγάλος αριθμός από πτωχεύσεις τραπεζών. Λόγο αύξησης των τραπεζικών κρίσεων τα τελευταία χρόνια η τραπεζική εποπτεία γίνεται όλο και πιο σημαντική. Το σύμφωνο της Βασιλείας I αφορούσε την κεφαλαιακή επάρκεια αλλά δεν ήταν πολύ γενικό το περιεχόμενό του. Το δεύτερο πρότυπο II προσπαθεί να θέσει αυστηρότερους κανόνες στις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Επίσης προσπαθεί να ενισχύσει την αγορά. Το τρίτο πρότυπο III καθιερώνει ρυθμίσεις στην λειτουργία των τραπεζών. Επιπλέον εισάγει και μακρο- προληπτικές ρυθμίσεις.

Η εύκολη πολιτική χορήγησης των δανείων ενίσχυσε την χρηματοοικονομική κρίση. Τα ομόλογα που θεωρούνταν εξασφαλισμένο τραπεζικό χρεόγραφο. Τελικά μετατράπηκαν σε τοξικά και αποτιμήθηκαν σε χαμηλότερη αξία. Η αύξηση των επιτοκίων επηρέασε την οικονομία της Ελλάδος και μείωσε την χορήγηση των δανείων. Τα μέτρα για την αντιμετώπιση της χρηματοοικονομικής κρίσης που έβαλε η Ελλάδα αφορούσαν την ρευστότητα και την εγγύηση των καταθέσεων. Λόγο του συνεχούς κλίματος αβεβαιότητας μειώνονται οι καταθέσεις κατά την διάρκεια της κρίσης στα τραπεζικά ιδρύματα.

Όλες οι κατηγορίες δανείων καταναλωτικές, στεγαστικές, και επιχειρησιακές παρουσίασαν υψηλό και ανησυχητικό ποσοστό καθυστερημένης πληρωμής που τα κατατάσσει στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Επίσης τα τραπεζικά κεφάλαια όσο και τα καθαρά κέρδη των τραπεζών παρουσιάζουν υψηλή πτώση. Οι χρηματιστηριακοί δείκτες παρουσιάζουν και αυτοί πτώσεις κατά την χρονική διάρκεια 2009-2015. Από το 2016 και μετά αρχίζει η ανάκαμψη τους.

Οι τρεις ανακεφαλαιοποιήσεις στις οποίες προχώρησαν οι τράπεζες κατάφεραν να βοηθήσουν τις τράπεζες ώστε να συνεχίσουν την λειτουργία τους. Και να συνεχίσουν να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες υποχρεώσεις τους. Η πιστοληπτική ικανότητα των Ελληνικών τραπεζών χρειάζεται αρκετό χρόνο για να ανακάμψει. Έτσι ώστε να βρεθούν οι τράπεζες στην πρώτη βαθμίδα αξιολόγησης A. Αυτή την στιγμή η αξιολόγηση των Ελληνικών τραπεζών είναι στα όρια της πτώχευσης. Δείχνει ότι ανακάμπτει με τον καιρό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πηγές:

Κυβερνητικές εκδόσεις:

- [1] European Commission. (2009). Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses. *Sustainability Report 2009*. Luxembourg: European Communities.
- [2] International Monetary Fund. (2013). IMF Working Paper. *Financial Crises: Explanations, Types, and Implications*. [χ.τ.]: International Monetary Fund.
- [10] Τράπεζα της Ελλάδος. ([χ.χ.]). *Το χρονικό της μεγάλης κρίσης. Η τράπεζα της Ελλάδος 2008-2013*. Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδος.
- [14] European Economy. (2010). *Το Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής για την Ελλάδα*. (Αρ. 61). [χ.τ.]: Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων.
- [16] European Commission. (2010). Financial assistance to Greece. *Enhanced surveillance framework for Greece*. [χ.τ.]: European Commission.
- [34] Τράπεζα Ελλάδος. (Αθήνα). *Έκθεση για την Ανακεφαλαιοποίηση και Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Τομέα*. Αθήνα: Τράπεζα Ελλάδος.
- [36] Εθνική Τράπεζα Ελλάδος. ([χ.χ.]). *Οι απόψεις των οίκων αξιολόγησης και οι αγορές*. Αθήνα: Εθνική Τράπεζα Ελλάδος.

Ιστοσελίδες:

- [3] Sudden stop (economics). Διαθέσιμο σε: [https://en.wikipedia.org/wiki/Sudden_stop_\(economics\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Sudden_stop_(economics)) (Ανακτήθηκε 25 Ιανουαρίου, 2019).
- [7] Παγκόσμια οικονομική ύφεση 1929. Διαθέσιμο σε: <https://bit.ly/2JqQ2nd> (Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2019).
- [8] Ασιατική Κρίση 1997. Διαθέσιμο σε: <http://grinvest.gr/%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7-1997/> (Ανακτήθηκε 15 Μαΐου, 2019).
- [12] Τι είναι τα περίφημα CDS. Διαθέσιμο σε: <https://www.tovima.gr/2010/03/14/finance/ti-einai-ta-perifima-cds/> (Ανακτήθηκε 19 Ιουνίου, 2019).

- [13] Εγγυημένες δανειακές υποχρεώσεις. Διαθέσιμο σε: shorturl.at/txBLX (Ανακτήθηκε 19 Ιουνίου, 2019).
- [15] Ελληνική οικονομική κρίση 2009-σήμερα. Διαθέσιμο σε: <https://bit.ly/2wxBwoh> (Ανακτήθηκε 22 Ιούλιος, 2019).
- [17] Η αρχή της τραγωδίας: Οκτώ χρόνια από την υπογραφή του πρώτου Μνημονίου. Διαθέσιμο σε: <https://bit.ly/2YbiKP8> (Ανακτήθηκε 22 Ιουλίου, 2019).
- [18] Ελλάδα: τρίτο πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής. Διαθέσιμο σε: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/financial-assistance-eurozone-members/greece-programme/> (Ανακτήθηκε 23 Ιουλίου, 2019).
- [19] Bank Theories. Διαθέσιμο σε: <http://www.banktheories.com/2015/03/importance-necessity-role-significance.html> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [20] Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Διαθέσιμο σε: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.el.html> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [21] Η Τράπεζα της Ελλάδος. Διαθέσιμο σε: <https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/default.aspx> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [22] Η Τράπεζα της Ελλάδος. Διαθέσιμο σε: <https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/default.aspx> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [23] Τράπεζα. Διαθέσιμο σε: <http://bit.do/e3856> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [24] Εθνική Τράπεζα. Διαθέσιμο σε: <https://www.nbg.gr/el/the-group/the-bank/history> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [25] Alpha Bank. Διαθέσιμο σε: <https://www.alpha.gr/el/omilos> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [26] Alpha Bank. Διαθέσιμο σε: https://el.wikipedia.org/wiki/Alpha_Bank (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [27] Τράπεζα Πειραιώς. Διαθέσιμο σε: <https://www.piraeusbankgroup.com/el/group-profile> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [28] Eurobank. Διαθέσιμο σε: <https://www.eurobank.gr/el/omilos> (Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2019).
- [30] BIS. Διαθέσιμο σε: <https://www.bis.org> (Ανακτήθηκε 11 Αυγούστου, 2019).

[31] Νικολάου, Χ. (2008). Τράπεζα της Ελλάδος. Διαθέσιμο σε: https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/Speeches/DispItem.aspx?Item_ID=68&List_ID=b2e9402e-db05-4166-9f09-e1b26a1c6f1b (Ανακτήθηκε 11 Αυγούστου, 2019).

[32] Ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα. Διαθέσιμο σε: <https://www.hba.gr/5Ekdosis/UpIPDFs/syllogikostomos/30-z%20GORTSOS%20519-540.pdf> (Ανακτήθηκε 11 Αυγούστου, 2019).

[33] https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/Speeches/DispItem.aspx?Item_ID=341&List_ID=b2e9402e-db05-4166-9f09-e1b26a1c6f1b (Ανακτήθηκε 29 Αυγούστου, 2019).

[35] Fitch Rating. Διαθέσιμο σε: <https://www.fitchratings.com/site/home> (Ανακτήθηκε 29 Αυγούστου, 2019).

Περιοδικά:

[4] Ramlall, I. (Δεκέμβριος 2018). Financial crises. *Understanding Financial Stability*. 1:83-84.

[5] Kash, T. & Darling, J. (2006). Crisis management: prevention, diagnosis and intervention. *Emeraldinsight*. 19(4):179-186.

[6] Alrifai, T. (Απρίλιος 2015). Past Financial Crises and Their Causes. *Islamic Finance and the New Financial System: An Ethical Approach to Preventing Future Financial Crises*. 1:23-50.

[11] Κολλίντζας, Τ. & Ψαλιδόπουλος, Μ. (Δεκέμβριος 2009). *Οι Κρίσεις του 1929 και του 2008 και οι πολιτικές αντιμετώπισής τους*. *Οικονομία & Αγορές*. iv(8):2-4.

Βιβλία:

[9] Touraine, A. (2010). *Μετά την κρίση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

[29] Arnold, G. (2012). *Χρηματοοικονομικές αγορές*. Αθήνα: Πεδίο.